

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

หลักการใช้ตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสม อยู่16 ตำรับ”

นางสาวอมรรัตน์ ราชเดิม แพทย์แผนไทยชำนาญการ
โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

Outline

1. การดำเนินการนำกัญชามาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์แผนไทย
2. กัญชาตามภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
3. ตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาเป็นส่วนผสม
4. การอบรมผู้ประกอบวิชาชีพ
5. การปลูกกัญชา และการผลิตตำรับยาที่มีกัญชาปรุงผสม
6. การรับรองตำรับยาปรุงเฉพาะราย
7. การศึกษาวิจัย น้ำมันกัญชาสูตรหมอเดชา และการวิจัยตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสม

กลั่นกรองแล้ว 90 ตำรับ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม

ก ตำรับยาตามองค์ความรู้เป็นที่รู้จักและยอมรับทางการแพทย์แผนไทย ตัวยาหาง่าย ไม่เป็นอันตราย – **16 ตำรับ**

ข ตำรับยาที่มีประสิทธิผล แต่มีวิธีการผลิตไม่ชัดเจน เช่น บางตำรับมีสัดส่วนของตัวยาไม่ชัดเจน และมีตัวยาหายาก ต้องมีการถอดความรู้ให้ชัดเจน – **11 ตำรับ**

ค ตำรับยาที่มีกัญชาค่อนข้างน้อย หรือมีฤทธิ์ของกัญชาไม่มาก ควรให้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม – **32 ตำรับ**

ง ตำรับยาที่มีส่วนประกอบอยู่ในอนุสัญญา CITES หรือเป็นตัวยาที่ WHO ประกาศเป็นสารก่อมะเร็ง หรือที่กฎหมายไม่อนุญาตให้ใช้ –**31 ตำรับ**

ตำรับยาที่มีกัญชา ๔ กลุ่ม

กลุ่ม ก จำนวน ๑๖ ตำรับ	กลุ่ม ข จำนวน ๑๑ ตำรับ	กลุ่ม ค จำนวน ๓๒ ตำรับ	กลุ่ม ง จำนวน ๓๑ ตำรับ
• ตำรับยาที่มีประสิทธิผล มีความปลอดภัย วิธีการผลิตไม่ยุ่งยากซับซ้อน ตัวยาหาไม่ยาก และมีสรรพคุณตำรับที่แก้ปัญหาสาธารณสุข	• ตำรับยาที่มีประสิทธิผล แต่มีวิธีการผลิตไม่ชัดเจนและมีตัวยาหายาก	• ตำรับยาที่เห็นควรให้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม	• ตำรับยาที่มีส่วนประกอบอยู่ในอนุสัญญา CITES และ WHO ประกาศ และมีตัวยาที่กฎหมายไม่อนุญาตให้ใช้

ตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาเป็นส่วนประกอบ ๑๖ ตำรับ

๑ ยาอัคคินีวคณะ
- คัมภีร์ธาตุพระนารายน์
- แก้คลื่นเหียนอาเจียน เบื่ออาหาร พะอืดพะอม

๒ ยาศุขไสยาศน์
คัมภีร์ธาตุพระนารายน์
ช่วยให้นอนหลับ เจริญอาหาร แก้อาการอ่อนล้า

๓ ยาแก้ลมเนาวนารีวาโย
- ตำรายาศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
- คลายอาการปวดตึงบริเวณปลายมือปลายเท้า ร้าวไปกำด้นต้นคอ

๔ ยาน้ำมันสนั่นไตรภพ
- ตำรายาศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม, จารึกตำรายาวัดราชโอรสารามวรวิหาร
- แก้กระษัยเหล็ก แก้ดาน แก้อาการปวดแข็งเกร็งหัวเหน่าท้องน้อยเจ็บตึงถึงยอดอก

๕ ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง
- ตำรายาศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
- แก้อาการปวดศีรษะ หน้ามืด หูอื้อ ใจสั่น อ่อนเพลีย สวิงสวาย

๖ ยาไฟอาวุธ
- แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช
- แก้ปวดมวนจุกเสียดมีอาการท้องอืดพอง

๗ ยาแก้นอนไม่หลับ/ยาแก้ไข้ผอมเหลือง
- แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช
- แก้อาการอ่อนเพลียผอมแห้ง ตัวสั่นมือสั่น กินข้าวไม่ได้ นอนไม่หลับ

๘ ยาแก้สัณฑฆาต กล่อนแห้ง
- แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๒ พระยาพิศณุประสาทเวช
- แก้ท้องผูกปวดเมื่อยจุกเสียดท้องน้อยแน่นหน้าอก

๙ ยาอัมฤตโอสถ
- แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๒ พระยาพิศณุประสาทเวช
- แก้ตึงเมื่อยล้ากล้ามเนื้อ มือเท้าแขนขาอ่อนโรย

๑๐ ยาอไภยสาลี
- เวชศึกษา พระยาพิศณุประสาทเวช
- แก้โรคลม บำรุงร่างกาย

๑๑ ยาแก้ลมแก้เส้น
- เวชศาสตร์วัณณนา
- บรรเทาอาการปวดเมื่อยตึงตามร่างกาย

๑๒ ยาแก้โรคจิต
- อายุรเวทศึกษา (ขุนนิทเทสสุขกิจ) เล่ม ๒
- ลดความวิตกกังวล ลดความเครียด ช่วยให้นอนหลับ

๑๓ ยาไพสาลี
- อายุรเวทศึกษา (ขุนนิทเทสสุขกิจ) เล่ม ๒
- แก้โรคลม บำรุงร่างกาย

๑๔ ยาทาริดสีดวงทวารหนัก โรคผิวหนัง
- อายุรเวทศึกษา (ขุนนิทเทสสุขกิจ) เล่ม ๒
- รักษาริดสีดวงทวาร โรคผิวหนัง

๑๕ ยาทำลายพระสุเมรุ
- คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ เล่ม ๒ ขุนโสภิตบรรณลักษณ์
- แก้เกร็งปวดเมื่อยตึงขา กล้ามเนื้อแขนขาอ่อนแรง

๑๖ ยาทิพยาธิคุณ
- คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ เล่ม ๒ ขุนโสภิตบรรณลักษณ์
- ปวดตึงเมื่อยตามร่างกาย มือเท้าชาแขนขาอ่อนโรย

MARIHUANA
Cannabis sativa

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

1

สุขภาพดี ด้วยสมุนไพรไทย

ตำรับยาแผนไทย ที่มีกัญชาเป็นส่วนผสม จำนวน 16 ตำรับ

ยาน้ำมันสนั่นไตรภพ
บรรเทาอาการเจ็บปวดท้องแข็ง ลามขึ้นไปถึงยอดอก กินอาหารไม่ได้

ยาอัคคินีวคณะ
แก้คลื่นเหียนอาเจียน เจริญอาหาร บำรุงกำลัง

ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง
บรรเทาอาการปวดศีรษะ ตาแดง หูตาฝ้าฟาง หูอื้อ อ่อนเพลีย สวิงสวาย

ยาศุขไสยาศน์
ช่วยให้นอนหลับ เจริญอาหาร

ยาไฟอาวุธ
แก้ลมจุกเสียด ปวดมวนท้อง

ยาแก้ลมเนาวนารีวาโย
แก้อาการปวดตึงบริเวณ ปลายมือปลายเท้า หันหรือเอี้ยวคอไม่ได้

ยาแก้สัณฑฆาต กล่อนแห้ง
บรรเทาอาการท้องผูก ปวดเมื่อยตามร่างกาย ขับลม

ยาแก้นอนไม่หลับ/ยาแก้ไข้ผอมเหลือง
1) แก้นอนไม่หลับ
2) แก้ไข้ผอมเหลือง มีอาการตัวสั่น เสียงสั่น อ่อนเพลีย ไม่มีกำลัง

@DTAM

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

2

สุขภาพดี ด้วยสมุนไพรไทย

ตำรับยาแผนไทย ที่มีกัญชาเป็นส่วนผสม จำนวน 16 ตำรับ

ยาแก้โรคจิต*
ลดความกังวล ความเครียด ช่วยให้นอนหลับ

ยาอัมฤตโอสถ
บรรเทาอาการตึงกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น มือ เท้าชา ผอมแห้งแรงน้อย จากความเสื่อมของร่างกาย

ยาไพสาลี
บรรเทาอาการจุกเสียด แน่นเฟ้อ ขับลม ช่วยให้หลับสบาย

ยาอไภยสาลี
ช่วยขับลม บรรเทาอาการจุกเสียด แน่นเฟ้อ

ยาทำลายพระสุเมรุ
บรรเทาอาการแข็งเกร็งของกล้ามเนื้อ แขนขาอ่อนแรง และอาการชา ในผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต

ยาแก้ลมแก้เส้น
บรรเทาอาการปวดตึงกล้ามเนื้อ ลดอาการมือเท้า ชา อ่อนกำลัง

ยาทัพยาธิคุณ
แก้จุกเสียดท้องแข็งเป็นเถาดาน อาการอัมพฤกษ์ เสียงแหบแห้ง ปวดเมื่อยร่างกาย นอนไม่หลับ

ยาทาริดสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนัง
ทารักษาริดสีดวงทวารหนัก และทารักษาโรคผิวหนัง

@DTAM

01

การใช้ตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสมอยู่

ตำรับยาศุขไสยยาศน์ * ตำรับยาแก้นอนไม่หลับ(ยาแก้ไข้ผอมเหลือง) *ตำรับยาแก้ลมแก้เส้น * ตำรับยาทาริดสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนัง*ตำรับยาอัมฤตโอสถ *ยาแก้โรคจิต *ตำรับยาอัคคีนีวคณะ*ยาไฟอาวุธ*

อ้างอิงข้อมูลจากการเอกสารประกอบการสอนอบรมวิทยากร ครู ก. การใช้กัญชาทางการแพทย์แผนไทย
วันที่ ๒๙ – ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒
โดยอาจารย์แพทย์แผนไทยคมสัน ทินกร ณ อยุธยา

02

การใช้ตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสมอยู่

ยาน้ำมันสนั่นไตรภพ - ยาไพสาลี - ยาทำลายพระสุเมรุ -ยาอไภยสาลี

อ้างอิงข้อมูลจากการเอกสารประกอบการสอนอบรมวิทยากร ครู ก. การใช้กัญชาทางการแพทย์แผนไทย
วันที่ ๒๙ – ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒
อ.เนตรดาว ยวงศรี

03

การใช้ตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสมอยู่

ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง - ยาแก้ลมเนาวนารีวาโย -
ยาแก้สันฑฆาต กล่อนแห้ง - ยาทัพยาธิคุณ

อ้างอิงข้อมูลจากการเอกสารประกอบการสอนอบรมวิทยากร ครู ก. การใช้กัญชาทางการแพทย์แผนไทย
วันที่ ๒๙ – ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒
อ.ฉัตร์วนิชย์ พวงมาลัย

เสนอประกาศตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาเป็นส่วนผสม 16 ตำรับ

ลำดับ	ชื่อตำรับยา	ข้อบ่งใช้
1.	ยาศุขไสยาศน์	ช่วยให้นอนหลับ เจริญอาหาร
2.	ยาทำลายพระสุเมรุ	แก้ลมจุกเสียด ลมเมื่อยขบในร่างกาย ลมเปลี่ยวดำ ลมอัมพฤกษ์อัมพาต
3.	ยาแก้ลมแก้เส้น	แก้ลมในเส้น บรรเทาอาการมือเท้าชา อ่อนแรง
4.	ยาทาริดสีดวงทวารหนัก และโรคผิวหนัง	ทาแก้ริดสีดวงทวารหนัก และโรคผิวหนัง (เรื้อนกวาง เรื้อนมูลนก)
5.	ยาอัคคินีวคณะ	แก้คลื่นเหียนอาเจียน ที่เกิดจากไฟย่อยอาหารผิดปกติ
6.	ยาแก้ลมเนาวนารีวาโย	แก้ลมเนาวนารีวาโย (ลมที่ทำให้มีอาการเจ็บแปลบที่ปลายมือปลายเท้า ต้นคอตึงแข็งเกร็ง หันคอไม่ได้)
7.	ยาน้ำมันสนั่นไตรภพ	แก้กษัยเหล็ก (กษัยอันเกิดจากอุปาติกะโรคชนิดหนึ่ง เกิดจากลมอัดแน่นแข็งเป็นดานอยู่ในท้องน้อย เจ็บปวดท้องแข็งลามไปถึงยอดอก กินอาหารไม่ได้)
8.	ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง	แก้ลมขึ้นเบื้องสูง (เป็นลมที่ทำให้มีอาการปวดศรีษะ ตาแดง หูตาฝ้าฟาง หูอื้อ อ่อนเพลีย สวิงสวาย)

ประกาศตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาเป็นส่วนผสม 16 ตำรับ (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อตำรับยา	ข้อบ่งใช้
9.	ยาไฟอาวุธ	แก้ลมจุกเสียด ปวดมวนท้อง แก้ดานเสมหะ (เสมหะที่คั่งค้างในลำไส้ทำให้ท้องแข็งปวดมวน)
10.	ยาแก้นอนไม่หลับ ยาแก้ไข้ผอมเหลือง	แก้นอนไม่หลับ แก้ไข้ผอมเหลือง ตัวสั่น เสียงสั่น อ่อนเพลีย ไม่มีกำลัง
11.	ยาแก้สันฑฆาตกล่อนแห้ง	บรรเทาอาการท้องผูกเป็นพรรดึก ปวดเมื่อทั่วร่างกาย มือชาเท้าชา ปวดศีรษะ หน้ามืด วิงเวียน จุกเสียดท้อง แน่นหน้าอก เกิดจากโทสันฑะฆาตและกล่อนแห้ง
12.	ยาอัมฤตย์โอสถ	แก้ลมกษัย (ลมที่ทำให้ผอมแห้งแรงน้อย มึนตึง มือเท้าอ่อนแรง)
13.	ยาอไภยสาลี	แก้โรคทางลม บรรเทาอาการจุกเสียดแน่น
14.	ยาแก้โรคจิต	แก้ลมที่ทำให้กังวล เครียด นอนไม่หลับ
15.	ยาไพสาลี	แก้โรคลม แก้หืดไอ มีเสมหะ
16.	ยาทัพยาธิคุณ	แก้กร่อนที่ทำให้จุกเสียดเป็นพรรดึก เจ็บเมื่อยขบตามร่างกาย กินอาหารไม่รู้รส นอนไม่หลับ

บัญชีรายชื่อตำรับยาแผนไทย วัตถุประสงค์

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

16 ตำรับยากัญชา แก้โรคอะไรบ้าง?

1. **ยาศุขไสยาศน์** ช่วยให้นอนหลับ เจริญอาหาร ฟื้นฟูกำลังของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง
2. **ยาน้ำมันสนั่นไตรภพ** ช่วยลดอาการแทรกซ้อน ในผู้ป่วยมะเร็งรังไข่ มะเร็งมดลูก มะเร็งตับในระยะเริ่มต้น
3. **ยาทำลายพระสุเมรุ** บรรเทาอาการเกร็งกล้ามเนื้อ แขนขาอ่อนแรงชา ในผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต
4. **ยาทัพยาธิคุณ** ลดอาการมือชาเท้าชา ในผู้ป่วยโรคเบาหวาน และใช้รักษาอาการมือเท้าบวม ในผู้ป่วยมะเร็งตับ
5. **ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง** แก้ลม
6. **ยาแก้นอนไม่หลับ** ยาแก้ไข้ผอมเหลือง
7. **ยาไพสาลี** บำบัดโรคลม นอนไม่หลับ
8. **ยาทาริดสีดวงทวารหนัก และโรคผิวหนัง**
9. **ยาแก้ลมแก้เส้น** บรรเทาอาการปวดตึง กล้ามเนื้อตามร่างกาย
10. **ยาอไภยสาลี** บำบัดโรคทางลม
11. **ยาอัมฤตโอสถ** บรรเทาอาการกล้ามเนื้อ เส้นเอ็นรัดรึง มือเท้าชา
12. **ยาแก้โรคจิต**
13. **ยาแก้สัณฑฆาต กร่อนแห้ง** บรรเทาอาหารท้องผูก ปวดเมื่อยทั่วร่างกาย
14. **ยาอัคคินีวคณะ** แก้คลื่นเหียนอาเจียน
15. **ยาแก้ลมเนาวนารีวาโย** แก้อาการทางลม คลายอาการเจ็บปวดตึง บริเวณปลายมือปลายเท้า
16. **ยาไฟอาวุธ** แก้ลมจุกเสียด อ่อนเพลีย ไม่มีแรง

ข้อมูล : กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ประโยชน์ของกัญชาในยาไทย

กินข้าวได้ ทำให้กายมีกำลัง
บำรุงประสาททำให้นอนหลับสบาย

หลักการใช้ตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสมอยู่16 ตำรับ

ตำรับยาศุขไสยาศน์

ที่มาของตำรับยา คัมภีร์ธาตุพระนารายน์

"ยาศุขไสยาศน์ ให้เอา การบรู ๑ ส่วน ใบสเดา ๒ ส่วน สหัสคุณเทศ ๓ ส่วน สมุลแว้ง ๔ ส่วน เทียนดำ ๕ ส่วน โกฏกระดูก ๖ ส่วน ลูกจันทน์ ๗ ส่วน ดอกบุนนาค ๘ ส่วน พริกไท ๙ ส่วน ขิงแห้ง ๑๐ ส่วน ดีปลี ๑๑ ส่วน ใบกันชา ๑๒ ส่วน ทำเปนจุณละลายน้ำผึ้งเมื่อจะกินเศกด้วยสัพพีติโย ๓ จบ แล้วกินพอควร แก้สรรพโรคทั้งปวงหายสิ้น มีกำลังกินเข้าได้นอนเป็นศุขนักแลฯ"

ยาศุขไสยาศน์

ที่มาของตำรับยา : คัมภีร์ธาตุพระนารายน์

"ยาศุขไสยาศน์ ให้เอา การบูร ๑ ส่วน ใบสเดา ๒ ส่วน สหัสคุณเทศ ๓ ส่วน สมุลแว้ง ๔ ส่วน เทียนดำ ๕ ส่วน โกฏกระดูก ๖ ส่วน ลูกจันทน์ ๗ ส่วน ดอกบุนนาค ๘ ส่วน พริกไท ๙ ส่วน ขิงแห้ง ๑๐ ส่วน ดีปลี ๑๑ ส่วน ใบกัญชา ๑๒ ส่วน ทำเปนจุณละลายน้ำผึ้ง เมื่อจะกิน เศกด้วยสัพพีติโย ๓ จบ แล้วกินพอควร แก้สรรพโรคทั้งปวงหายสิ้น มีกำลังกินเข้าได้ นอนเป็นศุขนักแลฯ"

<u>สูตรตำรับยา</u> ประกอบด้วย ตัวยา ๑๒ ชนิด รวมน้ำหนัก ๗๘ ส่วน ดังนี้

รูปแบบยา : ยาผง

ขนาดและวิธีการใช้ : ทำเป็นจุณละลายน้ำผึ้ง คือการรับประทานขนาดเม็ดลูกกลอนขนาดเท่าผลมะแว้ง ซึ่งน้ำผึ้งเป็นน้ำตาลโมเลกุลเดี่ยว จะพายาดูดซึมได้เร็ว ใช้ในผู้ที่มีอาการอ่อนเพลีย ต้องการพลังงาน หรือใช้ผงใส่แคปซูลรับประทาน

ตำรับยาศุขไสยยาศน์ *

ตำรับนี้ใช้ทดแทน

ยานอนหลับ** /อาการตื่นกลัว/ลดอาการวิตกกังวล/ ไม่อยากอาหาร**

- **รสประธานตำรับยา:** รสสุขุมออกร้อน
- **สรรพคุณตำรับยา:** แก้**อาการนอนไม่หลับ**ช่วยลด**อาการวิตกกังวล**ทำให้รู้สึกอยากอาหาร และตัวยาอื่นจะมีรสร้อนเป็นส่วนใหญ่ ช่วยจุดไฟย่อยที่หย่อน ทำให้**ระบบย่อยกลับมาทำงาน**ได้ดีขึ้น กินอาหารได้มากขึ้นดอาการจุกเสียดท้อง จากกองลมในไส้ และกองลมนอกไส้ จึงทำให้ผู้ไข้มีกำลังกลับคืน

การบูร ใบสะเดา หัสคุณเทศ สมุลแว้ง เทียนดำ

โกฐกระดูก ลูกจันทร์ บุนนาค พริกไทย ขิงแห้ง ดีปลี

ใบกัญชา

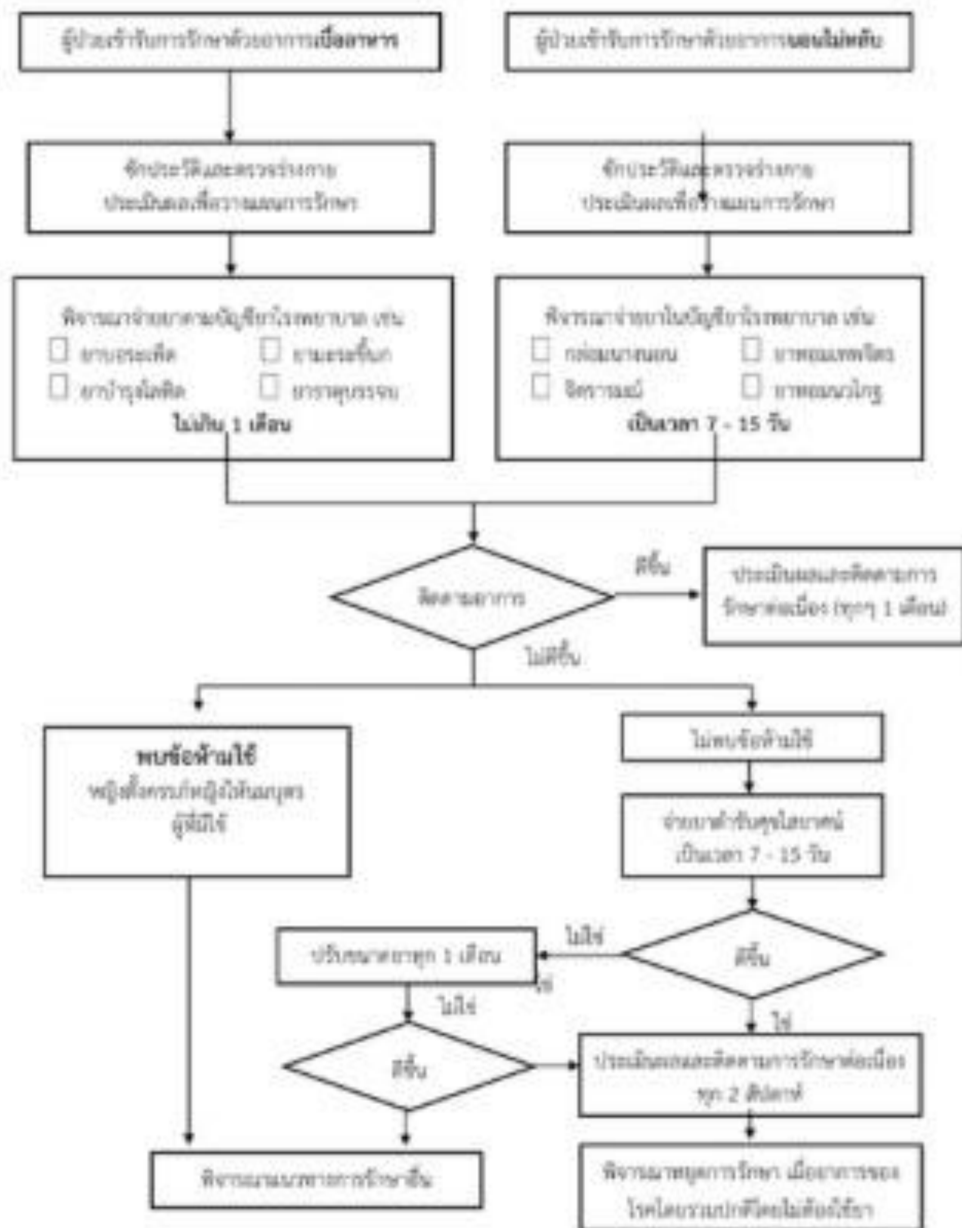
ตำรับยาศุขไสยาสน์ ขนานที่ 44 ในตำราพระโอสถพระนารายณ์ มีตัวยา 12 ตัว

– ข้อบ่งใช้: ช่วยให้นอนหลับ เจริญอาหาร

– เปอร์เซ็นต์ของกัญชาในตำรับ: 15.38% (คิดเป็นน้ำหนักกัญชาประมาณ 300 มก. /ผงยา 2 กรัม

มีปริมาณ THC 9.21 MG CBD 27.45 NG. ต่อผงยา 1 กรัม)***1,000,000 NG.= 1 MG

– ขนาดที่แนะนำให้ใช้: 2 กรัม ก่อนนอน ใช้น้ำผึ้ง/น้ำต้มสุกเป็นน้ำกระสายยา

สิ่งที่พบบ่อย

รูปแบบของยา เป็นผง กินยาก กินแล้ว แทนที่จะหลับ
กลับนอนไม่หลับ เหงื่อออก กระสับกระส่าย
ใช้ในผู้ป่วยไมเกรนได้ดี ทำให้ความถี่ของอาการปวด
ศีรษะลดลง ใช้ควบคู่กับยาหอมเทพจิตร
ระวังผู้ป่วยที่มีภาวะโรคกรดไหลย้อน
หรือโรคกระเพาะอาหารอักเสบ

ปรับปริมาณการรับประทาน

นอนไม่หลับ. เป็น 0.5 - 2 กรัม ก่อนนอน

เบื่ออาหาร. เป็น 0.5 - 2 กรัม ก่อนอาหาร เช้าและเย็น

เปลี่ยนวิธีกิน

ปั้นลูกกลอน กับน้ำผึ้ง

ตำรับยาทำลายพระสุเมรุ

ที่มาของตำรับ : คัมภีร์แพทย์แผนโบราณ เล่ม ๒ ขุนโสภิตบรรณลักษณ์

“ลูกจันทน์ ๑ ส่วน ดอกจันทน์ ๒ ส่วน ลูกกระวาน ๓ ส่วน กานพลู ๔ ส่วน ดีปลี ๕ ส่วน เกลือสินเธาว์ ๖ ส่วน ว่านน้ำ ๗ ส่วน โกฐสอ ๘ ส่วน โกฐเขมา ๙ ส่วน เทียนดำ ๑๐ ส่วน เทียนแดง ๑๑ ส่วน เทียนขาว ๑๒ ส่วน เทียนตาตั๊กแตน ๑๓ ส่วน เทียนข้าวเปลือก ๑๔ ส่วน ขิงแห้ง ๑๕ ส่วน กัญชา ๑๖ ส่วน รากเจตมูลเพลิง ๑๗ ส่วน เนื้อสมอไทย ๑๙ ส่วน บุกรอ ๑๙ ส่วน เนื้อสมอเทศ ๒๐ ส่วน การบูร ๒๑ ส่วน หัศคุณเทศ ๒๑ ส่วน พริกไทยล่อน ๔๖๒ ส่วน”

ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ กระวาน กานพลู เกลือสินเธาว์ ดีปลี ว่านน้ำ โกฐสอ โกฐเขมา เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนตาตั๊กแตน เทียนข้าว เปลือก ขิงแห้ง กัญชา เจตมูลเพลิง หัวบุกรอ สมอไทย สมอเทศ การบูร หัศคุณเทศ พริกไทยล่อน

ตำรับยาทำลายพระสุเมรุ. จากคัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ เล่ม 2 ขุนโสภิตบรรณลักษณ์ มีตัวยา 23 ชนิด

– ข้อบ่งใช้: แก้ลมจุกเสียด ลมปะทะอก ลมตามืดหูหนัก ปวดหัวมึนตึง ลมเมื่อยขบในร่างกาย ลมสะดุ้งและสั่นไปทั้งตัว ลมเปลี่ยวดำ ลมอัมพฤกษ์อัมพาต ลมปัตคาต กล้ามเนื้ออ่อนแรง

– เปอร์เซ็นต์ของกัญชาในตำรับ: 2.23% (คิดเป็นน้ำหนักกัญชาประมาณ 44 มก. /ผงยา 2 กรัม มีปริมาณ THC 12.08 MG CBD 691.04 NG. ต่อผงยา 1 กรัม)***1,000,000 NG.= 1 MG

– ขนาดที่แนะนำให้ใช้: 1/2 ซอง ก่อนนอน ใช้น้ำอ้อยแดง/น้ำนมโค/น้ำต้มสุกเป็นน้ำกระสายยา

แผนภูมิที่ 3 แนวทางการใช้ยาตำรับทำลายพระสุเมรุ

ผู้ป่วยโรคลมอัมพฤกษ์ อัมพาต เข้ารับการรักษาด้วยอาการกล้ามเนื้ออ่อนแรงที่มีคะแนน motor power อยู่ในช่วง 3-5 ที่มีอาการทางคลินิกคงที่

ซักประวัติและตรวจร่างกาย
ประเมินผลเพื่อวางแผนการรักษา

พิจารณาจ่ายยาตามบัญชียาโรงพยาบาล เช่น

- ☐ ยาธรณีสันฑะฆาต
- ☐ ยาสหัศธารา
- ☐ ยาเถาวัลย์เปรียง
- ☐ ยาแก้ลมอัมพฤกษ์
- ☐ ยาผสมโคคลาน
- ☐ ยากษัยเส้น เป็นต้น

เป็นเวลา 7-15 วัน

ติดตามอาการ

ดีขึ้น → ประเมินผลและติดตามการรักษาต่อเนื่อง (ทุกๆ 1 เดือน)

ไม่ดีขึ้น

พบข้อห้ามใช้
- หญิงตั้งครรภ์
- หญิงให้นมบุตร
- มีไข้

ไม่พบข้อห้ามใช้

จ่ายยาตำรับยาทำลายพระสุเมรุ
เป็นเวลา 7 - 15 วัน

ดีขึ้น

ไม่ใช่ → ปรับขนาดยาทุก 1 เดือน

ใช่ → ประเมินผลและติดตามการรักษาต่อเนื่อง ทุก 2 สัปดาห์

ดีขึ้น

ใช่

ไม่ใช่ → พิจารณาแนวทางการรักษาอื่น

พิจารณาหยุดการรักษา เมื่ออาการของโรคโดยรวมปกติโดยไม่ต้องใช้ยา

สิ่งที่พบบ่อย

รูปแบบของยา เป็นผง กินยาก
ใช้ในผู้ป่วยโรคอัมพฤกษ์/อัมพาต โรคพาร์กินสัน
โรคลมชักได้ ทำให้ความถี่ของการชักลดลง
สามารถใช้ในผู้ป่วยที่มีภาวะทางจิตเวชที่มี
อาการนอนไม่หลับได้

ปรับปริมาณการรับประทาน

รับประทานครั้งละ 2-3 กรัม
ก่อนอาหารเช้าและเย็น

เปลี่ยนวิธีกิน

ปั้นลูกกลอน กับน้ำผึ้ง

รูปแบบยา

ยาผง

สรรพคุณ

- แก้ลมจุกเสียด ลมปะทะอก ลมตามือหูหนัก ปวดหัวมึนตึง ลมเมื่อยขบในร่างกาย ลมสะดุ้งและสั่นไปทั่วตัว ลมเปี่ยวดำ(เกี่ยวดำ, ตะคริว) แก้จุผามม้ามย้อย มานกษัย ไส้พอง ท้องใหญ่ ลมคลั่งเพ้อ ลมอัมพฤกษ์อัมพาต ลมปัตคาต แก้โรคผิวหนัง ลมชักปากเบี้ยวตาแหก แก้ริดสีดวงทวาร แก้โรคเสมหะ โลหิตเรื้อรัง

- ใช้ในกลุ่มอาการอัมพฤกษ์อัมพาต บรรเทาอาการ กลืนอาหารได้ดีขึ้น อาการสำลักลดลง พูดได้ชัดเจนขึ้น น้ำลายไหลจากมุมปากลดลง ในระยะเวลา ๒ สัปดาห์ แต่ยังต้องให้ผู้ป่วยดื่มน้ำจากหลอดเพื่อป้องกันการสำลัก ทำให้ปอดชื้น

- ยานี้ไม่ช่วยเรื่องการนอนหลับ และอาการม้ามโต (ตำรับตรีวาสังแก้ม้ามโต ในระยะเวลา ๑ เดือน) หากอยากให้นอนหลับสามารถหยดน้ำมันกัญชาก่อนนอนได้

- แก้ลมปัตคาต ปวดหลังร้าวลงขา แต่ไม่สามารถแก้ไขในกรณีที่ผู้ป่วยมีอาการปวดจากกระดูกทับเส้นประสาท แล้วทำให้เดินไม่ได้

- แก้ลมเปี่ยวดำ หรือตะคริว ตามท้อง ขา น่อง เนื่องจากการขาดเกลือแร่

ขนาดและวิธีการใช้ : รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

- กรณีที่ผู้ป่วยได้รับยาทำลายพระสุเมรุ ขณะที่มีการใช้ยาละลายลิ่มเลือดอยู่ ต้องให้ยาครั้งละ ๑-๒ สัปดาห์ (ขนาดยาประมาณ ๕๐๐ มิลลิกรัม/ครั้ง) แล้วสังเกตอาการผู้ป่วยในครั้งถัดไปว่ามีการเปราะแตกของเส้นเลือด มีจ้ำเหลืองเขียว แดงบริเวณผิวหนังหรือไม่ หากพบสัญญาณดังกล่าวให้ลดขนาดยาที่รับประทานลง
- ผู้ป่วยอัมพฤกษ์อัมพาตควรรับประทานยาร่วมกับการบำบัดฟื้นฟูกล้ามเนื้อ เช่น นวดบำบัดฟื้นฟูหรือการกายภาพเพื่อให้ผู้ป่วยหายเร็วขึ้น
- สามารถใช้ตำรับยาทำลายพระสุเมรุร่วมกับยาหอม เช่น ยาหอมเทพจิตร ยาหอมอินทจักร ยาจิตรารมณ์ เป็นต้น เพื่อกระตุ้นการไหลเวียนของเลือด พร้อมการนวดบำบัด (เพิ่มกดจุดโคนลิ้น) เพื่อควบคุมความดันโลหิต และการรับประทานอาหารให้ถูกต้อง
- ผู้ป่วยอาการที่ดีขึ้นและแพทย์พิจารณาแล้วว่าควรลดขนาดยา ไม่ควรงดยาทันที ให้ลดยาโดยการเว้นระยะเวลาการรับประทานยา กล่าวคือ จากเคยรับประทาน ๓ เวลา เป็น ๒ เวลา, ๑ เวลา ตามลำดับ จาก ๒ เม็ดลดลงเหลือ ๑ เม็ดระยะหนึ่ง แล้วสังเกตอาการผู้ป่วย ก่อนปรับเป็นรับประทานวันเว้นวัน และหยุดยาในที่สุด

ข้อควรระวัง - ผู้ป่วยที่รับปะทานยาละลายลิ่มเลือด และแผลในกระเพาะอาหาร ให้รับประทานตำรับยาทำลายพระสุเมรุหลังอาหาร บางรายอาจปรับลดปริมาณยา

- **การเตรียมน้ำกระสายยา**
- น้ำนมโค ใช้เพื่อป้องกันการออกฤทธิ์ของพริกไทยไม่ให้มากเกินไป หรือน้ำนมโคใช้เป็นกระสายเพื่อปั้นยาลูกกลอน โดยใช้น้ำนมดิบต้ม ใช้ส่วนบนของน้ำนมที่เป็นแผ่นไข มีสีขาวเข้มปนเหลือง มาพักจนเย็นก่อนเคล้ายา
- น้ำข้าวเช็ด ใช้เป็นกระสายปั้นยาลูกกลอน แต่ต้องเลือกสายพันธุ์ เช่น ดำกันยา สังข์หยด ให้นำข้าวมาต้มจนข้นแล้ว กรองเอาน้ำ มาเคล้ายา
- น้ำอ้อย (อ้อยแดง) เน้นเรื่องการขับปัสสาวะให้เพิ่มขึ้น ทำน้ำเบาให้บริสุทธิ์ เช่น ไม่มีเม็ดเลือดแดง เม็ดเลือดขาว โปรตีน อัลบูมินต่างๆ เป็นต้น โดยนำน้ำอ้อยแดงเคี่ยวจนงวดเหนียวแล้วผสมผงยาจึงรับประทาน อย่างไรก็ตาม ในผู้ป่วยอัมพฤกษ์อัมพาตที่เป็นโรคเบาหวานร่วมด้วย ไม่จำเป็นต้องใช้น้ำอ้อย

ผลวิเคราะห์ตำรับยาทางห้องปฏิบัติการ

ตำรับยาศุขไสยาศน์

ปริมาณสารสำคัญใน 1 กรัม

THC : 9.21 mg

CBD : 27.45 ng

CBN : 613.60 ng

CBG : 103.46 ng

ตำรับยาทำลายพระสุเมรุ

ปริมาณสารสำคัญใน 1 กรัม

THC : 12.08 mg

CBD : 691.04 ng

CBN : 1,379.93 ng

CBG : 905.70 ng

แหล่งข้อมูล : โรงพยาบาลพระอา

ตำรับแก้ลมแก้เส้น

ที่มาของตำรับยา เวชศาสตร์วัณ์ณณา ตำราแพทย์แบบเก่า เล่ม ๕

“ ขนานหนึ่งเอา เทียนขาว ๑ เทียนดำ ๒ เทียนข้าวเปลือก ๓ ขิง ๔ เจตมูล ๕ ใบกัญชา ๒๐ พริกไทย ๔๐ ทำเป็นจุณละลายน้ำผึ้ง น้ำส้มซ่ากินแก้เส้นแก้เมื่อยเหน็บชาแก้ตีนตายมือตายหายดีนัก ”

สูตรตำรับยา ประกอบด้วยตัวยา ๗ ชนิด รวมน้ำหนัก ๗๕ ส่วน

ลำดับ	สมุนไพร	น้ำหนักยา	รส	สรรพคุณ
๑	เทียนขาว	๑ ส่วน	เผ็ดร้อนขมหอม	แก้ลมและดีพิการ ขับเสมหะ แก้นิ่ว ขับระดูขาว ขับผายลม แก้ท้องขึ้นในเด็ก นำมาสกัดได้น้ำมันยี่หร่าใช้ทำเครื่องหอม เครื่องดื่มและขับลม
๒	เทียนดำ	๒ ส่วน	เผ็ดขม	- ขับเสมหะให้ลงสู่คูถทวาร ขับลมในลำไส้ แก้อาเจียน บำรุงโลหิตให้บริบูรณ์ - ระงับอาการปวด ยาแก้ปวดฟัน โดยการเผ่าแล้วเอาควันอมเข้าไปในปาก
๓	เทียนข้าวเปลือก	๓ ส่วน	หวานเผ็ดหอม	บำรุงกำลัง ขับผายลม แก้เส้นศูนย์กลางท้องพิการ แก้ชีพจรอ่อนหรือพิการ แก้นอนสะดุ้ง (โทษน้ำดี) แก้คลั่ง

ลำดับ	สมุนไพร	น้ำหนักยา	รส	สรรพคุณ
๔	ขิง	๔ ส่วน	หวานเผ็ดร้อน	ขับลม แก้ท้องอืด จุกเสียด แน่นเฟ้อ คลื่นไส้อาเจียน แก้หอบไอ ขับเสมหะ แก้บิด เจริญอากาศธาตุ กระตุ้นการบีบตัวของกระเพาะอาหารและลำไส้
๕	เจตมูลเพลิง	๕ ส่วน	ร้อน	บำรุงโลหิต ขับลมในกระเพาะอาหารและลำไส้ ขับโลหิตระดู แก้ริดสีดวงทวาร เกลื่อนฝี ให้ความมอบอุ่น แก้ร่างกาย กระจายเลือดลม มีฤทธิ์บีบมอลูกทำให้แท้งได้ ทาแก้โรคผิวหนัง
๖	ใบกัญชา	๒๐ ส่วน	เมาเบื่อ	แก้หอบหืด เจริญอาหาร ชูกำลัง แต่ทำให้ขลาด ตาลายประสาทหลอน ระงับปวด ช่วยให้นอนหลับ
๗	พริกไทย	๔๐ ส่วน	เผ็ดร้อน	แก้ลมอัมพฤกษ์ แก้ลมลั่นในท้อง บำรุงธาตุ แก้ท้องอืดท้องเฟ้อ แก้เสมหะเฟื่อง แก้มุตกิด

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

สรรพคุณ

1.แก้ลม แก้เส้น แก้เมื่อย แก้เหน็บชา แก้ตีนตายมือตาย

2. ลมปลายปัตฆาต สัญญาณ ๑, ๓ หลัง : รับประทานยาแก้ลมแก้เส้นร่วมกับยาเถาวัลย์เปรียง

3. อัมพฤกษ์ - อัมพาต : รับประทานยาแก้ลมแก้เส้น ร่วมกับพิกัดทศกุลาผล (พิกัดทศกุลาผล ประกอบด้วย ผักชีล้อม ผักชีลา เร่วน้อย เร่วใหญ่ ชะเอมไทยชะเอมเทศ ลำพันแดง ลำพันขาว อบเชยไทย และอบเชยเทศ

4.ลดไขมันในเส้นเลือด

เทียนขาว เทียนดำ เทียนข้าวเปลือก ขิง

เจตมูลเพลิง ใบกัญชา พริกไทย

ตำรับแก้ลมแก้เส้น จากตำราเวชศาสตร์วัณ์ณณา มีตัวยา 7 ชนิด

- ข้อบ่งใช้: แก้ลมในเส้น บรรเทาอาการมือเท้าชา กล้ามเนื้อแข็งเกร็ง
- เปอร์เซ็นต์ของกัญชาในตำรับ: 26.67%(คิดเป็นน้ำหนักกัญชาประมาณ 533 MG. /ผงยา 2 G)
- ขนาดรับประทาน/วิธีการใช้ ที่แนะนำ: รับประทานครั้งละ 1-4 กรัม วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้า-เย็น ใช้น้ำผึ้งรวง/ น้ำส้มซ่า / น้ำต้มสุกเป็นน้ำกระสายยา

ขนาดและวิธีการใช้

ตำรับแก้ลมแก้เส้น

(Medical Cannabis Clinic)

รับประทานครั้งละ ครึ่งช้อนชา ๑ ช้อนชา

- ละลายน้ำผึ้ง (บำรุงกำลัง ให้พลังงานในกล้ามเนื้ออ่อนแรง)

- ละลายน้ำส้มซ่ากิน (การไหลเวียนเลือดลม ลมเดินสะดวก กัดเสมหะ)

: วิธีการน้ำส้มซ่า ให้คลึงเปลือก เพื่อต้องการน้ำมันในผิวส้มซ่ารวมกับน้ำส้มซ่า จะออกมาเป็นเนื้อครีมสีเขียวอ่อน จากนั้นกรองดด้วยผ้าขาวบาง เอาเฉพาะน้ำและน้ำมันชั้นผิวของเปลือกส้มซ่า (พืชตระกูลส้มจะทำการเปาะแตกของหลอดเลือด เกิดการยืดหยุ่นของหลอดเลือด ทำให้หลอดเลือดเหนียวยืดหยุ่นมาก

ขนาดและวิธีการใช้

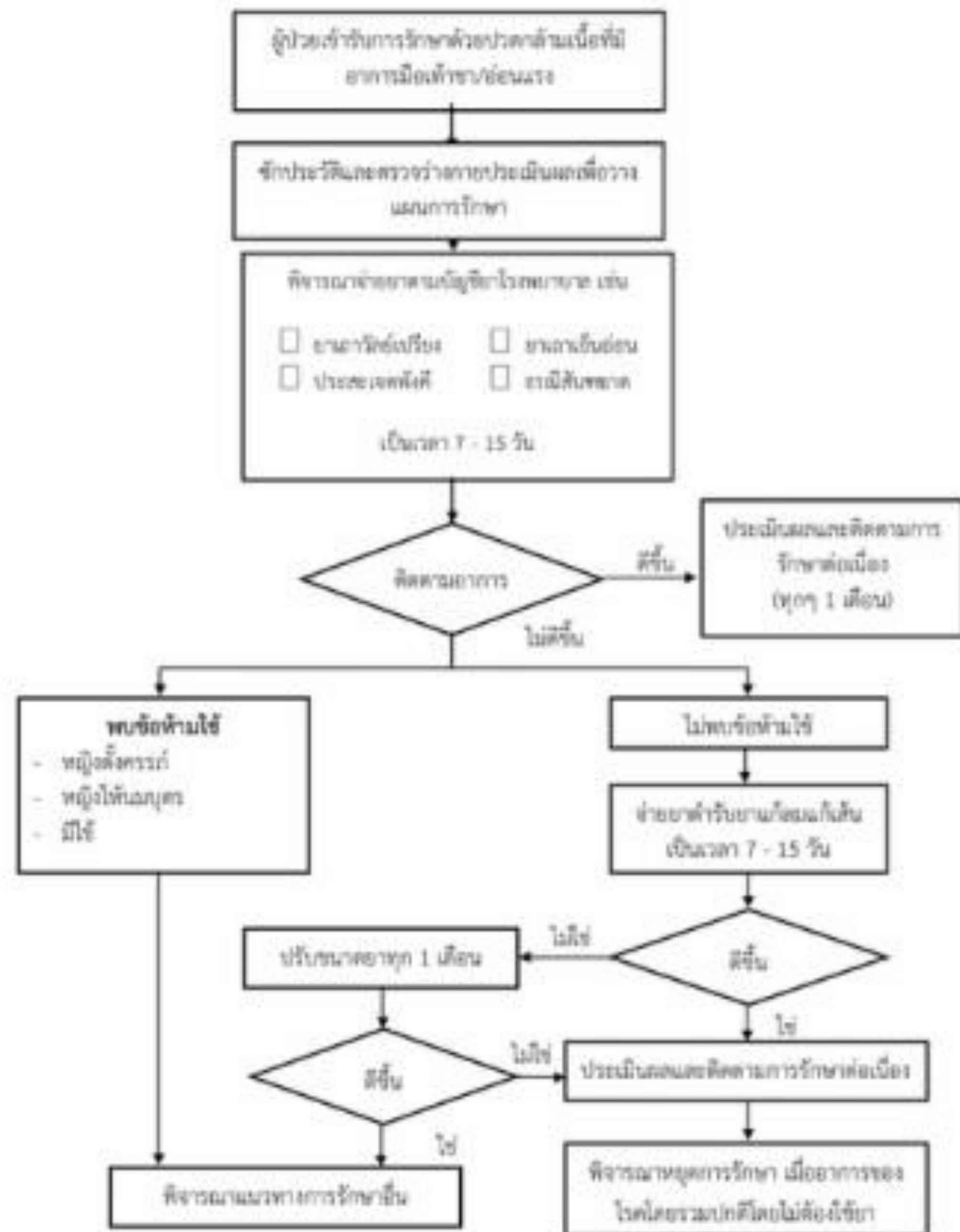

ตำรับแก้ลมแก้เส้น

(Medical Cannabis Clinic)

หมายเหตุ : - ผู้ป่วยที่มีภาวะกรดไหลย้อน จะแสบร้อนคอ จึงให้ปั้นยาเป็นลูกกลอน หรืออัดเป็นแคปซูล และผู้ป่วยมีภาวะเครียด อาจจะให้น้ำมันกัญชาหรือยาจิตรารมณ์ รับประทานก่อนนอนร่วมด้วย

ข้อควรระวัง - ผู้ป่วยที่รับปะทานยาละลายลิ่มเลือด, ท้องอืดท้องเฟ้อ, ไทรอยด์เป็นพิษ ให้รับประทานยาแก้ลมแก้เส้นหลังอาหาร บางรายอาจปรับลดปริมาณยา

สิ่งที่พบบ่อย

รูปแบบของยา เป็นผง กินยาก

ลดอาการปวดเข่า ปวดหลัง อาการปวดเรื้อรังได้ดีมาก

หลังใช้อาจมีอาการผื่นคันตามตัว ร้อนในปาก

กระหายน้ำ

ปรับปริมาณการรับประทาน

รับประทานครั้งละ 1-4 กรัม

ก่อน(หลัง)อาหาร เช้าและเย็น

เปลี่ยนวิธีกิน

ปั้นลูกกลอน กับน้ำผึ้ง

ตำรับยาแก้ลมแก้เส้น *

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

ตำรับนี้ใช้รับทานประกอบหัตถการนวดดียิ่ง
และใช้ได้ดีกับผู้มีอาชีพในอริยาบทนั่งนานๆ

- รสประธานตำรับยา: รสร้อนมาก
- สรรพคุณตำรับ: บรรเทาอาการปวดตึงกล้ามเนื้อตามร่างกายบรรเทาอาการขัดแข้งขัดขา ไม่สบายเนื้อสบายตัวบรรเทาอาการทางอาชีพสำนักงานอาการลมเหน็บ ลมชา ลมตะคริว บริเวณปลายมือปลายเท้าอาการแขนขาอ่อนแรง ไม่มีกำลัง จากไฟธาตุหย่อนอาการเย็นบริเวณปลายมือปลายเท้า

ตำรับยาแก้ลมแก้เส้น *

วิธีรับทาน:

- ไม่ควรทานยาเกินกว่า **หนึ่งสลึง-หนึ่งไพ**ต่อครั้งรับทาน (น้ำผึ้งเจือน้ำส้มซ่าแทรกเกลือแต่น้อยใช้เป็นกระสายรับทานไปพร้อมกับตำรับยานี้) ตำรับนี้พึงเป็นยาผง
- ในหนึ่งวันไม่ควรรับทานเกินกว่า **สองสลึง-สองไพ**
- ไม่ควรรับทานติดกัน ควรเว้นช่วงห่างอย่างน้อยหนึ่งกาลในหนึ่งวัน

กรณีศึกษา : ถ้าผู้ป่วยกลุ่มโรคลมอัมพฤกษ์ – อัมพาต มาเข้ารับการรักษา ควรจ่ายจ่ายตำรับยาแก้ลมแก้เส้น หรือยาตำรับทำลายพระสุเมรุ

<u>ตำรับทำลายพระสุเมรุ</u> = แก้มือตายเท้าตาย ลมที่เกิดจากการปะทะ ผู้ป่วยที่มีภาวะขาดเกลือแร่ ที่เรียกว่าเปลวดำ หรือเกี่ยวดำ มีตัวยาที่เกี่ยวกับการไหลเวียนมากกว่า

<u>ตำรับแก้ลมแก้เส้น</u> = แก้มือตายเท้าตาย แก้ลมในเส้น หลอดเลือด การไหลเวียนของลม ลดความเครียด อารมณ์ดีขึ้น มีอาการเสียวในเส้น แสบบริเวณหลังมือหลังเท้า

ขมิ้นชัน. ใบกัญชา น้ำมันเมล็ดฝ้าย

ตำรับยาทาริดสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนัง จากตำราอายุรเวทศึกษา (ขุนนิทเทสสุขกิจ) เล่ม 2

มีตัวยา 3 ชนิด

- ข้อบ่งใช้: รักษาหัวริดสีดวงทวารหนักที่อักเสบ รักษาโรคผิวหนัง
- ขนาดรับประทาน/วิธีการใช้ ที่แนะนำ: ทาวันละ 2 ครั้ง หลังอาบน้ำเช้าและเย็น

ตำรับยาทาริดสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนัง

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

๑๔. ยาทาริดสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนัง

ที่มาของตำรับยา อายุรเวทศึกษา (ขุนนิทเทสสุขกิจ) เล่ม ๒

"เอาขมิ้นชัน ใบกัญชา สิ่งละ ๑๕ กรัม น้ำมันเม็ดฝ้าย พอเปียก ใส่แก้ริดสีดวงทวารหนัก ใส่แก้โรคผิวหนังต่าง ๆ"

สูตรตำรับยา ประกอบด้วย ตัวยา ๓ ชนิด รวมน้ำหนัก ๖๐ กรัม ดังนี้

ลำดับ	ตัวยา	น้ำหนักยา(กรัม)
๑	ขมิ้นชัน	๑๕
๒	ใบกัญชา	๑๕
๓	น้ำมันเมล็ดฝ้าย	๓๐

- ประกอบด้วยตัวยา ๓ ชนิด รวมน้ำหนัก ๓๐ กรัม
  - ตำรับนี้มีกัญชาเท่ากันกับขมิ้นชัน จึงเป็นตัวยาหลัก
- ทารักษาหัวริดสีดวงทวารหนัก รักษาโรคผิวหนัง
- Inflamed hemorrhoid, Skin inflammation, Dermatitis
- ข้อบ่งใช้
  - ทาแก้ริดสีดวงทวารหนัก และทาแก้โรคผิวหนัง (เช่น เรื้อนกวง เรื้อนมูลนก)
- รูปแบบยา
  - ยาน้ำมัน
- ขนาดและวิธีใช้
  - ทาวันละ ๒ ครั้ง หลังอาบน้ำเช้าและเย็น
- ข้อห้ามใช้
  - -
- ข้อควรระวัง
  - ควรระวังการใช้กับผู้ที่แพ้ส่วนประกอบของตำรับ

ตำรับยาทารีดสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนัง

กระทรวงสาธารณสุข
MINISTRY OF PUBLIC HEALTH
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

ตำรับนี้ดีต่อแผลผุดจากโบราณโรคเช่น ผื่นภูมิแพ้,แผลเริม,แผลสะเก็ดเงิน

- **รสประธานตำรับยา:** รสร้อนสุขุม
- **รสของตำรับยา:** รสร้อนออกรสมัน มีรสเมาเบื่อแทรก
- **สรรพคุณตำรับ:** แก้พิษเสมหะที่ผุดทางตะโจผ่านทางบุพโพ โลหิตัง แก้ฝีผุดภายนอกอันเกิดแต่เสมหัง บุพโพ โลหิตังแก้กลุ่มอาการผื่นคัน ผื่นอักเสบอันเกิดแต่การสะสมตัวของกรีสะในกรีสังในบุพโพ โลหิตังนั้น

ตำรับยาทาริดสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนัง

วิธีใช้ยา:

- ทายาให้ทั่วบริเวณที่เกิดผื่นหรือฝีผุดขึ้น
- ในหนึ่งวันไม่ควรทายาเกินกว่า 5 ครั้ง
- ไม่ควรทายาติดกัน ควรเว้นช่วงห่างอย่างน้อยหนึ่งกาลในหนึ่งวัน
- ถ้าอาการไม่ดีขึ้นให้พบแพทย์เพื่อวินิจฉัยใหม่

ข้อห้าม:

- แผลที่มีกำเดาสันตับปัคคีกำเริบ(อักเสบ บวมแดง)
- แผลที่เปิดถึงมังสัง นหารู อัฏฐิ (ใช้ได้ดีในกลุ่มอาการที่ผุดขึ้นทางตะโจเท่านั้น)
- ห้ามปิดแผลผุดนั้นให้เปิดไว้เป็นปกติ

ข้อพึงระวัง:

- เมื่อทายาแล้วไม่ควร แกะหรือเกาบริเวณที่มีอาการผุดขึ้นนั้นเป็นอันขาด

แผนภูมิที่ 17 แนวทางการใช้ยาทาริดสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนัง

ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาด้วยอาการ**ริดสีดวงทวารหนัก เรื้อนกวาง เรื้อนมูลนก**

↓

ซักประวัติและตรวจร่างกาย เพื่อวางแผนการรักษาทางการแพทย์แผนไทย

↓

พิจารณาจ่ายยาทาริดสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนัง เป็นเวลา 7 - 15 วัน

↓

ดีขึ้น

- ไม่ใช่ → พิจารณาแนวทางการรักษาอื่น
- ใช่ → ประเมินผลและติดตามการรักษาต่อเนื่อง → พิจารณาหยุดการรักษา เมื่ออาการของโรคโดยรวมปกติโดยไม่ต้องใช้ยา

สิ่งที่พบบ่อย

รูปแบบของยา เป็นผงและน้ำมัน

ใช้แล้วมักมีอาการระคายเคือง

ใช้ได้ดีในแผลเปิดที่มีการอักเสบเรื้อรัง

มักไม่ได้ผลในกลุ่มสะเก็ดเงินที่อยู่ในระยะตกสะเก็ด

ทาบริเวณริดสีดวงทวาร แล้วมีการระคายเคืองค่อนข้างมาก

จึงต้องใช้น้ำมันเมล็ดฝ้ายมากกว่าผงยาถึง 3 เท่า

ยาอัมฤตย์โอสถ

ยาอัมฤตย์โอสถ

ที่มาของตำรับยา แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๒ พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. ๑๒๖

"ขนานหนึ่งชื่ออัมฤตย์โอสถ แก้ลมไกษยทั้งปวงเอา สหัสคุณ ๑ แก่นแสมทเล ๑ รากส้มกุ้ง ๑ ลูกมะตูม ๑ ลูกมะแหน ๑ ลูกพิลังกาสา ๑ สมอเทศ ๑ สมอไทย ๑ โกฏเขมา ๑ เทียนดำ ๑ เทียนขาว ๑ ลูกจันทน์ ๑ ดอกจันทน์ ๑ กระวาน ๑ กานพลู ๑ ดีปลี ๑ ยาทั้งนี้เอาเสมอภาค เอาเปลือกหอยโข่ง ๑ เปลือกหอยขม ๑ เปลือกหอยแครง ๑ เบี้ยผู้เผา ๑ เอาสิ่งละ ๓ ส่วน เอา**กันชา**

หน้า ๔๖

ยาอัมฤตย์โอสถ

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

๑๐ ส่วน เอาพริกไทย ๒ เท่ายาทั้งหลาย ตำผงกระสายยักย้ายใช้ให้ชอบโรคทั้งหลายเถิด ตำราหลวง ๒ ขนานเท่านี้แล"

สูตรตำรับยา ประกอบด้วยตัวยา ๒๒ ชนิด รวมน้ำหนัก ๗๖ ส่วน

สรรพคุณ แก้ลมกษัยทั้งปวง

รูปแบบยา ยาผง

เอกสารอ้างอิง พิศณุประสาทเวช, พระยา. แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๒. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศุภการจำรูญ ถนนอัษฎางค์; ร.ศ.๑๒๖. หน้า ๓๖๘.

สหัสคุณ แก่นเสมทะเล รากส้มกุ้ง ลูกมะตูม สมอพิเภก พิลังกาสา สมอเทศ สมอไทย โกฐเขมา เทียนดำ เทียนขาว ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ กระวาน กานพลู ดีปลี เปลือกหอยโข่ง เปลือกหอยขม เปลือกหอยแครง เบี้ยผู้เผา กัญชา <u>พริกไทย</u>

ตำรับยาอัมฤตย์โอสถ จากตำราแพทยศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม 2 พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. 126 มีตัวยา 22 ชนิด

- ข้อบ่งใช้: แก้ลมกษัย
- ขนาดรับประทาน/วิธีการใช้ ที่แนะนำ: รับประทานครั้งละ 2 กรัม(1ซอง) วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า-เย็น ใช้น้ำต้มสุกเป็นน้ำกระสายยา

ตำรับยาอัมฤตโอสถ *

ตำรับยาขนานนี้ดีต่อเรอเปรี้ยวที่เป็นโบราณโรคจนเข้าเขต กระษัยท้น และใช้เป็นตำรับยาล้อมในอาการ กระษัยลิ้นกระบือ

- **รสประธานตำรับ :** รสร้อน สุขุม
- **สรรพคุณตำรับ :** แก้อาการกรดไหลย้อนออกเรอเปรี้ยว ลดอาการจุกเสียด แน่น จากที่รูปธาตุลมเคลื่อนตัวได้ช้าเบื่ออาหาร รับทานอาหารได้น้อย ทำให้เจริญอาหารแก้ลมกษัย ลมกล่อน ลมเถา
- **วิธีรับประทาน :** ให้รับประทานหลังมื้ออาหาร **ไม่เกินเฟื้องครึ่ง** ต่อมื้ออาหาร

ตำรับยาอัมฤตโอสถ *

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

ข้อห้าม

- ในผู้ไข้มีกำเดาย่อย และกำดาสันตับปัคคีกำเริบอยู่
- ในผู้ไข้มีครรภ์นับปฏิสนธิ
- ในผู้ไข้มีอาการโลหิตตีขึ้นบน
- ในผู้ไข้ที่มีอาการสัตถะกะวาตะกำเริบมีอาการเสียดเข้าหทัยวัตถุ
- ในผู้ไข้อาการทางพิษปิตตะกำเริบเป็นสมุฏฐานทุกๆอาการ

ข้อพึงระวัง

- ระวังความร้อนอันอาจเกิดขึ้นจากรสประธานของตำรับยา
- ในผู้ไข้มีจักราศีลงรูปธาตุไฟ เพราะมีปกติที่ธาตุไฟกำเริบได้ง่าย
- *ระวังอาการข้างเคียงอื่นๆอันอาจเกิดขึ้นจากตัวยารสเมาเบื่อที่มีมากในตำรับ*

- รูปธาตุดิน อาจกระทบการทำงานของระบบมัตถลุงคังได้ และทำให้ระบบหทยังเต้นเร็วขึ้น
- รูปธาตุน้ำ อาจทำให้ท้องผูก ถ่ายยาก หรือมีอาการท้องเสียสลับ
- รูปธาตุลม อาจทำให้เกิดอาการอุธังคมาวาตากำเริบขึ้น
- รูปธาตุไฟ อาจกำเริบขึ้นให้ตัวร้อนกายรุม มีอาการไฟระส่ำระสาย
- อาจทำให้ง่วงเหงาหาวนอนได้ ถ้าง่วงให้นอน
- ตำรับยานี้แพทย์ต้องวางยาด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง หมั่นแลผลข้างเคียงให้จงดีด้วย

ใช้กัญชาถึง 10 ส่วน

ยาไฟอาวุธ

ยาชื่อไฟอาวุธขนานนี้ เอาผลจันทน์ ๑ ดอกจันทน์ ๑ กระวาน ๑ กานพลู ๑ โกศทั้ง ๕ เทียนทั้ง ๕ ชะเอมเทศ ๑ กัญชา* ๑ แก่นแสมทะเล ๑ เอาสิ่งละ ๑ ส่วน อุตพิด ๑ เปลือกสมุลแว้ง ๑ ดีปลี ๑ ใบพิมเสน ๑ เอาสิ่งละ ๒ ส่วน รากจิงจ้อ ๑ รากส้มกุ้ง ๑ รากเปล้าน้อย ๑ รากเปล้าใหญ่ ๑ รากสะค้าน ๑ รากพาชไหน ๑ เอาสิ่งละ ๓ ส่วน สหัศคุณเทศ ๔ ส่วน บุกรอ ๙ ส่วน พริกไทย ๑ ขิงแห้ง ๑ รากเจตมูล ๑ เอาสิ่งละ ๑๖ ส่วน รวมยา ๓๒ สิ่งนี้ทำเปนจุณ เอาน้ำมะนาวเปนกระสายบดทำแท่งไว้ กินแก้ทราง ๗ จำพวก แก้ตานโจรทั้ง ๑๒ จำพวก แก้หืดน้ำนมทั้ง ๗ จำพวก แก้ไอผอมเหลือง แลแก้ไส้พองท้องใหญ่ แก้พุงโรแลลมจุกเสียด แลแก้ป้างแก้ม้ามแก้ดานเสมหะให้ปวดมวนเสียดแทง แก้อุจจาระเปนเสมหะโลหิตระคนกันมักให้ถอยกำลัง มักให้เปนไข้ไม่รู้สึกตัวให้ลงเปนโลหิต แก้ไข้เพื่อเสมหะเพื่อลม”

สูตรตำรับยา ประกอบด้วย ตัวยา 32 ชนิด รวมน้ำหนัก 104 ส่วน

ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ กระวาน กานพลู โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐจุฬาลัมพา โกฐเชียง เทียนดำ เทียนขาว เทียนแดง เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตั๊กแตน ชะเอมเทศ กัญชา แสมทะเล อุตพิด สมุลแว้ง ดีปลี ใบพิมเสน จิงจ้อ ส้มกุ้ง เปล้าน้อย เปล้าใหญ่ สะค้าน พาชไหน สหัสคุณเทศ บุกรอ พริกไทย ขิงแห้ง เจตมูลเพลิง

ตำรับยาไฟอาวุธ จากตำราแพทยศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม 1 พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. 128
มีตัวยา 32 ชนิด
- ข้อบ่งใช้: แก้ลมจุกเสียด ปวดมวนท้อง แก้ดานเสมหะ แก้ท้องมาน
- ขนาดรับประทาน/วิธีการใช้ ที่แนะนำ: รับประทานครั้งละ 2 –4 กรัม วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า–เย็น ใช้น้ำมะนาว/น้ำต้มสุกเป็นน้ำกระสายยา

ยาไฟอาวุธ

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

ตำรับนี้แก้พิษเสมหะ-วาตะ ใช้ไฟเป็นอาวุธประหารโรคทางปุพโพ โลหิตตัง

- **รสประธานตำรับยา:** รสร้อนสุขุม
- **สรรพคุณตำรับ:** บรรเทา**อาการทางลม**ที่ทำให้จุกเสียด แน่นท้อง **มวนท้อง** ไซร้ท้อง หน่วงท้องน้อยแก้อาการไส้พองท้องใหญ่ จากรูปธาตุลมและน้ำแก้อาการผอมแห้งแต่พุงโรก้นปอดช่วยถ่ายพิษเสมหะ แก้ดานเสมหะ แก้อุจจาระเป็นมูกเลือดแก้ป้าง แก้ม้ามแก้ภาวะอาการอ่อนเพลียไม่มีแรง จากพิษเสาหะ แก้ไอให้ผอมเหลือง จากพิษเสมหะเช่นกัน แก้ซาง แก้ตานโจร แก้หืดน้ำนม

ยาไฟอาวุธ

วิธีรับทาน:

- ไม่ควรทานยาเกินกว่า หนึ่งเฟื้อง-หนึ่งไพต่อครั้งรับทาน
- ให้รับทานก่อนมื้ออาหาร

(**น้ำมะนาว เป็นกระสายรับทานไปพร้อมกับยา**)**

- ในหนึ่งวันไม่ควรรับทานเกินกว่า หนึ่งสลึง-สองไพ
- ไม่ควรรับทานติดกัน ควรเว้นช่วงห่างอย่างน้อยหนึ่งกาลในหนึ่งวัน

ข้อห้าม:

- ในผู้ไข้มีกำเดาสันตับปัคคีกำเริบ
- ในผู้ไข้มีครรภ์นับแต่ปฏิสนธิ
- ในผู้ไข้ที่มีอาการสัตถะกะวาตะกำเริบมีอาการเสียดเข้าหทัยวัตถุ
- ในผู้ไข้อาการทางพิษปิตตะกำเริบเป็นสมุฏฐานทุกๆอาการ

ข้อพึงระวัง:

- ระวังความร้อนอันอาจเกิดขึ้นจากรสประธานของตำรับยา
- ในผู้ไข้มีจักราศีลงรูปธาตุไฟ เพราะมีปกติที่ธาตุไฟกำเริบได้ง่าย
- ระวังความร้อนอันอาจเกิดขึ้นจากรสประธานร้อนของตำรับยา
- ในผู้ไข้มีจักราศีลงรูปธาตุไฟ เพราะมีปกติที่ธาตุไฟกำเริบได้ง่าย

ตำรับยาแก้นอนไม่หลับ(ยาแก้ไข้ผอมเหลือง) *

สูตรตำรับยา ประกอบด้วย ตัวยา ๘ ชนิด รวมน้ำหนัก ๑๖ ส่วน ดังนี้

ลำดับ	ตัวยา	น้ำหนักยา
๑	ขิงแห้ง	๑ ส่วน
๒	พริกไทยล่อน	๒ ส่วน
๓	ดีปลี	๑ ส่วน
๔	จันทน์แดง	๑ ส่วน
๕	จันทน์ขาว	๑ ส่วน
๖	ใบสะเดา	๑ ส่วน
๗	ใบคนทีเขมา	๑ ส่วน
๘	ใบกัญชา	๘ ส่วน

ตำรับยาแก้นอนไม่หลับ(ยาแก้ไข้ผอมเหลือง) *

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

ตำรับนี้ใช้ลดปิดตังที่กำเริบ แลใช้กับโบราณโรคในช่องคูถเสมหะทั้งปวง

- **รสประธานตำรับยา:** รสสุขุม ติดจะร้อน สุขุมร้อน
- **สรรพคุณตำรับ:** แก้ไข้ให้ผอมให้เหลือง ดุจเข้าดีให้ซ่านไปในโลหิต ตัวสั่น เสียงสั่น ดั่งสันนิบาตลูกนกไม่มีกำลัง อ่อนเพลีย ด้วยดีที่ซ่านนั้นนอนไม่หลับ ด้วยพิษวาตะกระทำ
- **วิธีรับทาน:** ไม่ควรทานยาเกินกว่า หนึ่งเฟื้องต่อครั้งรับทาน ให้รับทานตามกาลสามก่อนมื้ออาหาร
- (น้ำมะพร้าวผสมน้ำส้มซ่า ต้มรวมกับเหง้ากระทือ แต่งรสด้วยน้ำผึ้งและน้ำตาลทราย เป็นกระสายรับทานไปพร้อมกับยา)ในหนึ่งวันไม่ควรรับทานเกินกว่า หนึ่งสลึงไม่ควรรับทานติดกัน ควรเว้นช่วงห่างอย่างน้อยหนึ่งกาลในหนึ่งวัน

ตำรับยาแก้นอนไม่หลับ(ยาแก้ไข้ผอมเหลือง) *

ข้อห้าม:

- ในผู้ไข้มีกำเดาสันตับปัคคีกำเริบ
- ในผู้ไข้มีครรภ์นับแต่ปฏิสนธิ

ข้อพึงระวัง:

- *ระวังอาการข้างเคียงอื่นๆอันอาจเกิดขึ้นจากตัวยารสเมาเบื่อที่มีมากในตำรับ*

- รูปธาตุดิน อาจกระทบการทำงานของระบบมัตถลุงคังได้ และทำให้ระบบหทยังเต้นเร็วขึ้น

- รูปธาตุน้ำ อาจทำให้ท้องผูก ถ่ายยาก หรือมีอาการท้องเสียสลับ

- รูปธาตุลม อาจทำให้เกิดอาการอุธังคมาวาตากำเริบขึ้น

- รูปธาตุไฟ อาจกำเริบขึ้นให้ตัวร้อนกายรุม มีอาการไฟระส่ำระสาย

- ตำรับยานี้แพทย์ต้องวางยาด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง หมั่นแลผลข้างเคียงให้จงดี ด้วยใช้ใบกัญชาถึง 8 ส่วน

ยาแก้โรคจิต *

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

สูตรตำรับยา ประกอบด้วย ตัวยา ๑๔ ชนิด รวมน้ำหนัก ๕๗๐ กรัม ดังนี้

ลำดับ	ตัวยา	น้ำหนักยา(กรัม)
๑	เปลือกกุ่มน้ำ	๓๐
๒	เปลือกมะรุม	๙๐
๓	แห้วหมู	๑๕
๔	เปล้าน้อย	๑๕
๕	เปล้าใหญ่	๑๕
๖	รางแดง	๑๕
๗	จันทน์เทศ	๑๕
๘	เปลือกมะตูม	๑๕
๙	ก้านกัญชา	๑๕
๑๐	บอระเพ็ด	๑๕
๑๑	เปลือกโมกมัน	๑๕
๑๒	หญ้าชันกาด	๑๕
๑๓	สนเทศ	๑๕
๑๔	ระย่อม	๒๘๕

แก้โรคจิต
ยาแผนไทย
แก้โรคลมที่ทำให้กังวล
เครียด นอนไม่หลับ
อาจารย์เฮิร์บ
Arjaro Herb

ยาแก้โรคจิต *

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

ตำรับนี้มีแรงโอสถสารมาก สำหรับผู้ไข้ที่มีอาการทางนามรุนแรง หรือได้รับยาจิตเวชมาอย่างยาวนาน และต้องการลดผลข้างเคียงของยาจิตเวชลง ลางครั้งมีอาการคลุ้มคลั่งดุจผีเข้าสิง

- **รสประธานตำรับ :** สุขุมเย็น
- **สรรพคุณตำรับ : ลดความวิตกกังวล ภาวะเครียด ที่ทำให้เกิดปริทัยหัคคี ระบบความร้อนจักระสำระสายไปลดอาการปวดหัว หรือปวดหัวข้างเดียว ที่เกิดจากนาม หมายความเครียด ความวิตกกังวล**
- ลดอาการโลหิตตีขึ้นบน อันมาจากนามนั้น
- ช่วยให้นอนหลับได้ดีขึ้นกว่าเดิม ทำให้จิตประสาทหย่อนลงสงบขึ้น
- ช่วยให้รู้สึกเจริญอาหาร

ยาแก้โรคจิต *

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

วิธีรับทาน :

- ให้รับประทานก่อนนอนครั้งละ สองไพ-หนึ่งสลึง หรือ เมื่อมีความเครียดมาเยือน แต่ห้ามรับทานเกินกว่าวัน ละ 1 สลึง

ข้อห้าม

- ในผู้ไข้มีกำเดาย่อย และกำดาสันตับปัคคีกำเริบอยู่
- ในผู้ไข้มีครรภ์นับปฏิสนธิ
- ในผู้ไข้มีอาการโลหิตตีขึ้นบน
- ในผู้ไข้ที่มีอาการสัตถะกะวาตะกำเริบมีอาการเสียด เข้าหทัยวัตถุ
- ในผู้ไข้อาการทางพิษปิตตะกำเริบเป็นสมุฏฐานทุกๆ อาการ

ข้อพึงระวัง

- ระวังอาการข้างเคียงอื่นๆ อันอาจเกิดขึ้นจากตำรับยา เช่น อาการมึนงง ศีรษะ คลื่นเหียนอาเจียน ใจสั่น และอาจทำให้หัวใจเต้นไม่สม่ำเสมอเกิด อันตรายได้
- *ระวังอาการข้างเคียงอื่นๆ อันอาจเกิดขึ้นจากตำรับยา*
- - **รูปธาตุดิน** อาจกระทบการทำงานของระบบมัตถลุงคังได้ และทำให้ระบบ หทยังเต้นเร็วขึ้น
- - รูปธาตุน้ำ อาจทำให้ระบบปิหกังทำงานมากขึ้น ระวังการใช้ในผู้ไข้ที่มีโรค เกี่ยวกับไต
- - **รูปธาตุลม** อาจทำให้เกิดลมอุธังคมาวาตากำเริบขึ้น
- - **รูปธาตุไฟ** อาจทำให้ตัวผู้ไข้มีอาการรุมๆเหมือนมีไข้ จากไฟที่ระส่ำระส่าย ไป
- - ตำรับยานี้แพทย์ต้องวางยาด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง หมั่นแล ผลข้างเคียงให้จงดี ด้วยใช้รากระย่อมเท่าตัวยาอื่นๆรวมกัน

ยาแก้โรคจิต *

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

- **กุ่มน้ำ**
  - เปลือกต้นรสขมหอม แก้สะอึก ขับผายลม ขับเหงื่อ แก้ในกองลม แก้กระษัย แก้ริดสีดวงผอมแห้ง ดับพิษที่ผิวหนัง แก้ไข้ ขับน้ำเหลืองเสีย ขับน้ำดี ขับนิ่ว แก้อาเจียน แก้ลมทำให้เรอ
- **กุ่มบก**
  - เปลือกต้นรสร้อน ขับลม แก้ปวดท้อง แก้ลงท้อง คุมธาตุ ขับผายลม แก้บวม บำรุงธาตุ กระตุ้นลำไส้ให้ย่อยอาหาร บำรุงหัวใจ ทาแก้โรคผิวหนัง เป็นยาระงับประสาท
- **มะรุม**
  - เมล็ดรสจืดมัน แก้ไข้ ตำพอกแก้ปวดตามข้อ แก้บวม
  - เปลือกต้นรสร้อนเฝื่อน ขับลมในลำไส้ ทำให้ผายเรอ แก้ลมขึ้
- **โมกมัน**
  - เปลือกต้นรสขมร้อนฝาดเมา บำรุงธาตุทั้ง ๔ ให้เจริญ รู้ปิดธา
- **มะตูม**
  - เปลือกราก, ลำต้น รสฝาดปร่าซ่าขื่น แก้ไข้จับสั่น ขับลมในลำ
- **ระย่อม**
  - รากรสขมเมา แก้พิษกาฬ แก้ป้างเพื่อดีและโลหิต ระงับประส
เนื่องจากดีและโลหิต แก้ความดันโลหิตสูง แก้ไข้ เจริญอาหาร

- ประกอบด้วยตัวยา ๑๔ ชนิด รวมน้ำหนัก ๓๘ บาท
  - ตำรับนี้ใช้ ก้านกัญชา ๑ ใน ๓๘ ส่วน หรือประมาณร้อยละ ๒.๖ จึงเป็นตัวยาประกอบ
- ลดความวิตกกังวล ลดความเครียด ช่วยให้นอนหลับได้ง่ายขึ้น
- Sleep disorder: Anxiety disorder, Insomnia
- ตำรับนี้ต้องระวังในการกินยาปริมาณมากหรือกินต่อเนื่องในระยะเวลานาน เนื่องจากระย่อมมีฤทธิ์ลดความดันโลหิตและอาจจะส่งผลต่อการทำงานระบบประสาท ทำให้มีอาการวิงเวียนศีรษะ ปากแห้ง คัดจมูก ท้องร่วง มึนงง หน้ามืด ใจสั่น ซึม มือแขนสั่น

ตำรับยาอัคคีนีวคณะ

สูตรตำรับยา ประกอบด้วย ตัวยา ๑๐ ชนิด รวมน้ำหนัก ๒๗ ส่วน ดังนี้

ลำดับ	ตัวยา	น้ำหนักยา
๑	กัญชา	๑ ส่วน
๒	ยิงสม (โสม)	๑ ส่วน
๓	เปลือกอบเชย	๒ ส่วน
๔	ใบกระวาน	๒ ส่วน
๕	กานพลู	๒ ส่วน
๖	สะค้าน	๒ ส่วน
๗	ขิงแห้ง	๓ ส่วน
๘	เจตมูลเพลิง	๔ ส่วน
๙	ดีปลี	๔ ส่วน
๑๐	น้ำตาลกรวด	๖ ส่วน

ตำรับยาอัคคีนีวคณะ

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

ตำรับนี้เหมาะสำหรับผู้สูงอายุทำให้รูปมีเรี่ยวแรงขึ้น ถือเป็นตำรับยาอายุยืนผู้สูงวัยได้

- **รสประธานตำรับยา: รสร้อนมาก**
- **สรรพคุณตำรับ** บรรเทาอาการอ่อนเปลี้ยเพลียแรง จนอ่อนระโหยโรยแรง พาลให้อ่อนกายแลอ่อนใจ ช่วยรักษาอาการแขน ขา ไม่มีกำลังบำรุงมังสังให้บริบูรณ์ แต่ไม่อ้วน ที่อ้วนอวบอาจทำให้น้ำหนักลดลง ได้แก้อาการจุกเสียดแน่นท้องจากรูปธาตุลมที่เคลื่อนตัวได้ไม่ดีในผู้ป่วยติดเตียง ผู้ไข้อันธพฤกษ์ อันธพาต ผู้ที่เคลื่อนไหวน้อยให้ขัดแข้งขัดขาช่วยจุดปริณามัคคี ชะลอชีรณัคคี

ตำรับยาอัคคีนีวคณะ

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

วิธีรับทาน:

- ไม่ควรทานยาเกินกว่า หนึ่งสลึง-หนึ่งไพต่อครั้งรับทาน
- (กระสายเป็นน้ำข้าวเช็ด 1 แก้วเจือเกลือกับน้ำตาลกรวด/น้ำผึ้ง รับทานไปพร้อมกับยา)
- ในหนึ่งวันไม่ควรรับทานเกินกว่า สองสลึง-สองไพ
- ไม่ควรรับทานติดกัน ควรเว้นช่วงห่างอย่างน้อยหนึ่งกาลในหนึ่งวัน

ข้อห้าม:

- ในผู้ไข้มีภาวะกำเดาสันตับปัคคีสูง
- ในผู้ไข้มีครรภ์นับแต่ปฏิสนธิ
- ในผู้ไข้มีภาวะโลหิตตีขึ้นบน
- ในผู้ไข้ที่มีโรคเบาหวานเรื้อรัง
- ในผู้ไข้หทัยวัตถุพิการ

ข้อพึงระวัง :

- ระวังความร้อนสูงมากอันอาจเกิดขึ้นจากรสประธานของตำรับยาที่ร้อนมาก
- ในผู้ไข้มีจักราศีลงรูปธาตุไฟ เพราะมีปกติที่ธาตุไฟกำเริบได้ง่าย
- ห้ามรับทานติดต่อกันนานเกินกว่า 4 วัน รูปธาตุไฟอาจกำเริบขึ้นได้ ให้หยุดสักพักพอคลายความร้อนลงถึงเริ่มทานใหม่ได้ แต่ห้ามรับทานต่อเนื่องกัน
- อาจหิวน้ำบ่อยๆให้เพียงจิบดับกระหาย ห้ามน้ำเย็นทุกชนิดให้รับทานน้ำอุณหภูมิปกติ

•ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง

•ที่มาของตำรับยา : ตำรายาศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

- ยาแก้ลมขึ้นสูง เอายาดำ, กัญชา, อุตพิด, ดองดึง สิ่งละ ๔ ส่วน กระเทียม ๖ ส่วน, ว่านน้ำ, ชะเอมเทศ โกฐน้ำเต้า, โกฐพุงปลา, มหาหิงคุ์ สิ่งละ ๘ ส่วน ว่านเปราะ, ผลผักชี สิ่งละ ๑๒ ส่วน ขิงแห้ง, แก่นแสม ทะเล รากส้มกุ้ง, สะค้าน สิ่งละ ๑๖ ส่วน พริกไทย, เปลือกกันเกรา สิ่งละ ๒๔ ส่วน ทำเป็นจุณบด ละลายน้ำผึ้งรวง ให้กินหนัก ๑ สลึง แก้ลมขึ้นสูงหายดีนัก ฯ”

- สูตรตำรับยา ประกอบด้วย ตัวยา ๑๘ ชนิด รวมน้ำหนัก ๑๙๘ ส่วน

• ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง

- *๏ สิทธิการิยะ จะกล่าวด้วยตำรายาคือวิเศษสรรพคุณสำเร็จ อันอาจารย์เจ้าในก่อนประมวลไว้ ให้แก้สรรพโรคทั้งปวงต่าง ๆ สืบกันมา ฯ*
- *ในที่นี้จะว่าแต่สรรพคุณวิเศษ คือคณะสรรพยาที่จะแก้ซึ่งโรคสรรพลมทั้งปวงอันกำเริบพัดขึ้นเบื้องบนนั้นโดยนัยดังนี้ ฯ*

- คำอธิบาย : ลมขึ้นเบื้องสูงหมายถึงลมที่พัดจากฝ่าเท้าผ่าขึ้นกกหูขึ้นเหนือหูเรียกว่าลม สัณฑกะวาตะ ให้หาวให้เรอ ให้เจ็บอก จุกษุมัว เจ็บศีรษะกินไม่ได้นอนไม่หลับ เข้าสุดกระหม่อมเรียกว่า ลมอัศฎากาส ทำให้หมดสติ ลมย้อนกลับเป็นลมจันทร์จากไรผมกลางหน้าผากลงหัวคิ้ว เข้ารากตาช่วยให้ตาสว่าง เข้าสู่เพดานลงรากลิ้นย้อนกลับตามขากรรไกร เป็นลมชิวหาสดมภ์และมหาสดมภ์ ให้หาวเรอ แล้วลงสู่ขั้วหัวใจ เป็น ลมหทัยวาตะ ลมนี้เกิดขึ้นให้มึนตึง ใจลอย เจรจาไม่ออก ใจน้อยขี้โกรธ เดี๋ยวหัวเราะเดี๋ยวร้องไห้แก่เข้าจะเป็นลมบาดทะจิต ถ้าลม สุมนาตีขึ้นปะทะ ไฟกับลมรวมกัน จับลิ้นแข็ง ลมเข้าราก ลิ้นทำให้ เหนื่อยหอบ ลมมีกำลังมาก อัดแน่น ทำให้ เป็นสาเหตุของเส้นเลือดในสมองแตก

- สรรพคุณ แก้ลมขึ้นเบื้องสูง
- รูปแบบยา ยาผง
- ขนาดและวิธีการใช้รับประทานครั้งละ ๑ สลึง ละลายน้ำผึ้ง

ยาแก้ลมเนาวนารีวาโย

ที่มาของตำรับยา **ตำรายาศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม**

" เอากัญชา ๑, ดีปลี ๑, พริกไทย ๑, ขิงแห้ง ๑, ขอบชะนางทั้ง ๒ , ตานหม่อน ๑, ลูกจันทน์ ๑, ดอกจันทน์, สมุลแว้ง ๑,อบเชย ๑, กานพลู ๑, เอาเสมอภาค ทำเป็นจุณบดละลายน้ำผึ้งกินหนัก ๑ สลึง ให้กินเช้าเย็น อาจารย์ท่านกล่าวไว้ว่าให้กิน ๗ วันหายวิเศษนัก ฯ "

สูตรตำรับยา ประกอบด้วย ตัวยา ๑๒ ชนิด รวมน้ำหนัก ๑๒ ส่วน

ยาแก้ลมเนาวนารีวาโย

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

"สิทธิการิยะ จะกล่าวลักษณะกำเนิดแห่งลม อันชื่อว่าเนาวนารีวาโย

คำอธิบาย : ลมเนาวนารีวาโย หมายถึงลมที่เกิดกับสตรีที่คลอดลูกแล้วง่อยเปลี้ยเสียขา คือเดินไม่ได้ เกิดแต่ปลายปัตคาตคือสุดปลายเท้า และปลายสันทฆาต(จากต้นคอถึงก้นกบ)

สรรพคุณ แก้ลมปลายปัตคาดปลายสันทฆาตเจือกันในสตรีทรงครรภ์

รูปแบบยา ยาผง

ขนาดและวิธีการใช้ รับประทานครั้งละ ๑ สลึง ละลายน้ำผึ้ง
วันละ ๒ ครั้ง เช้า-เย็น (รับประทาน ๗ วันหาย)

ยาแก้สันฑฆาต กร่อนแห้ง

ที่มาของตำรับยา แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๒ พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. ๑๒๖

ยาแก้โรคสำหรับบุรุษขนานนี้ เอาเถาสะค้าน ๑ ผักแพวแดง ๑ หัวดองดึง ๑ ว่านน้ำ ๑ มหาหิงคุ์ ๑ เนื้อในฝักราชพฤกษ ๑ โกฐสอ ๑ โกฐพุงปลา ๑ โกฐจุลาลำภา ๑ กันชา ๑ หัวอุตพิด ๑ ชะเอมเทศ ๑ ดีปลี ๑ แก่นแสมทะเล ๑ ยาทั้งนี้เอาเสมอภาค พริกไทยกึ่งยา แต่ว่าผ่อนตามกำลัง ทำผงแล้วเอาน้ำใบกะเม็ง ๑ น้ำผลประคำดีควาย ๑ เอาเท่ากันเคล้ายาให้ได้ ๗ ครั้ง ผึ่งให้แห้งแล้วบดกับน้ำผึ้งรับประทาน หนัก ๑ สลึง แก้โรคดังกล่าวมาแล้วแต่หลัง”

สูตรตำรับยา ประกอบด้วย ตัวยา ๑๕ ชนิด รวมน้ำหนัก ๒๑ ส่วน

ยาแก้สันฑฆาต กร่อนแห้ง

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

“จะว่าด้วยโรคสำหรับบุรุษหรือสัตรีก็เหมือนกัน แต่จะว่าด้วยบุรุษนั้นก่อน ถ้าผู้ใดเปนโทษสัณฑฆาฏแลกล่อนแห้งมักให้ผูกพรรดึกแลลมเสียดแทง ให้เปนลูกเปนก้อนเปนดานในท้องให้เมื่อยขบทั่วสารพางค์ มักให้เจ็บบั้นเอว ให้มือเท้าตายเปนเหน็บชา มักขัดหัวเหน่าน่าตะโพก ตึงสองราวข้างไปจนตลอดทวารหนัก ปัสสาวะเปนโลหิตให้ปวดสีสะวิงเวียนหน้าตา ปากเบี้ยวตาแหกเสียงแห้งเจราไม่ไคร่ได้ยิน จักษุมืดหูหนัก แลจุกเสียดท้องขึ้นแน่นน่าอก เสพย์อาหารไม่มีรศ โรคทั้งนี้เปนเพื่อวาตะ, เสมหะ, โลหิต, กำเริบ เมื่อจะเปนนั้นให้เหม็นเนื้อตัวแลอาหารถอย บางทีให้จับสบัดร้อนสท้านหนาว มักอยากของเปรี้ยวหวานแลเย็น เปนทั้งนี้เพราะโลหิตแห้งติดกระดูกสันหลัง บุรุษแลสัตรีเปนเหมือนกันจะแก้ท่านให้แต่งยานี้

สรรพคุณ	แก้สันฑฆาต กล่อนแห้ง
รูปแบบยา	ยาผง (ทำผงแล้วเอาน้ำใบกะเม็ง น้ำผลประคำดีควายเอาเท่ากัน เคล้ายาให้ได้ ๗ ครั้ง ผึ่งให้แห้ง)
ขนาดและวิธีการใช้	รับประทานครั้งละ ๑ สลึง ละลายน้ำผึ้ง

ยาทัพยาธิคุณ

ที่มาของตำรับยา คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ ขุนโสภิตบรรณลักษณ์ เล่ม ๒

"ยาชื่อทัพยาธิคุณ เอาสะค้าน ผักแพวแดง ดองดึง หว้านน้ำ ยาดำ มหาหิงคุ์ โกฐสอ โกฐจุฬาลำพา โกฐพุงปลา ***กัญชา*** *หัวอุตพิด เนื้อฝักราชพฤกษ์ ชะเอมเทศ ดีปลี แก่นแสมทะเล เอาสิ่งละ ๑ ส่วน พริกไทยล่อนเท่ายาทั้งหลาย ตำเป็นผง เอาน้ำใบกำเม็ง น้ำลูกประคำดีควาย เคล้ายาผงตากแดดให้แห้งสิ่งละ ๗ ครั้ง แล้วบดด้วยน้ำผึ้งกินหนัก ๑ สลึง"*

ยาทัพยาธิคุณ

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

สรรพคุณ แก้กล่อน ๕ ประการ แก้ลมเป็นก้อนในอุทร ให้เจ็บทั่วร่างกาย เจ็บสะเอว มือเท้าตาย กระด้างแลเมื่อยขบทุกข้อทุกลำ ขัดแข้งขา เจ็บทวารหนัก เบาพิการต่าง ๆ เจ็บศีรษะเวียนหน้าตา เจ็บไหล่ทั้งสอง ปากเปรี้ยว เสียงแหบแห้ง ขัดสีข้าง ขัดอก ท้องขึ้น กินอาหารไม่มีรส นอนไม่ใคร่หลับ โรคทั้งนี้เป็นเพราะเสมหะแห้ง บุรุษและสตรีเป็นเหมือนกัน

สรรพคุณ	แก้กล่อน ๕ ประการ
รูปแบบยา	ยาผง (ทำเป็นจุณ เคล้ายาด้วยน้ำใบกะเม็ง น้ำลูกประคำดีควาย ตากให้แห้งสิ่งละ ๗ ครั้ง)
ขนาดและวิธีการใช้	รับประทานครั้งละ ๑ สลึง ละลายน้ำผึ้ง

- โรคกษัยกร่อนเป็นโรคความเสื่อมเรื้อรังที่เชื่อมโยงแสดงอาการในหลายระบบเกี่ยวข้องกัน เช่น ระบบทางเดินปัสสาวะ ระบบทางเดินอาหาร ระบบประสาทกล้ามเนื้อ
- ตำรับยามีพริกไทยเป็นตัวยาหลักสรรพคุณขยายหลอดเลือดกระจายเลือดไหลเวียนทั้งร่างกาย บรรเทาอาการปวดเมื่อยล้า
- ตัวยารองมีแก่นแสมทะเลรักษาอาการลมในเส้นเอ็นและกล้ามเนื้อ มีตัวยาโกษฐ์และว่านน้ำที่ช่วยเรื่องการทำงานระบบลำไส้และกระจายลม มียาระบายรุพิษในลำไส้ ทั้งหมดช่วยเรื่องลมในเส้นและกระจายเลือดลม
- ช่วยบรรเทาอาการจากเรื่องการทำงานของเส้นประสาทส่วนปลายที่เสื่อมเรื้อรัง
- แต่อาการจากมะเร็งตับที่ทำให้มือเท้าบวมน่าจะยังต้องพิจารณาข้อบ่งใช้ให้ดี

- ประกอบด้วยตัวยา ๑๖ ชนิด รวมน้ำหนัก ๓๐ ส่วน
  - ตำรับนี้มีกัญชา ๑ ใน ๓๐ ส่วน หรือประมาณร้อยละ ๓.๓๓ จึงเป็นตัวยาประกอบ
- แก้อาการปวดตึงตามเส้น ท้องอืดจุกเสียดท้องผูก มือเท้าชาแขนขาอ่อนโรย เจ็บปวดเมื่อยตามร่างกาย เวียนศีรษะพะอืดผะอมเสียดท้องคลื่นไส้ กินไม่ได้นอนไม่หลับ ปวดทวารหนักทวารเบาปัสสาวะขัด
- Peripheral neuropathy with Circulatory insufficiency and Autonomic nervous system disorder in chronic disease

ยาน้ำมันสนั่นไตรภพ

น้ำมันสนั่นไตรภพ

ที่มาของตำรับยา ตำรายาศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

"สิทธิการิยะ จะกล่าวลักษณะกระษัยโรคอันบังเกิดขึ้นเป็นอุปปาติก คือกระษัยเหล็กนั้นเป็นคำรบ ๓ มีประเภทการะทำให้หน้าเหน่าและท้องน้อยนั้นแข็งดุจแผ่นศิลา และจะไหวตัวไปมาก็มิได้ ครั้นแก่เข้าแข็งลามขึ้นไปถึงยอดอก และให้บริโภคอาหารมิได้ ให้ปวดขบดังจะขาดใจตายดังนี้ ฯ

ตัวยาสด

*ขนานหนึ่งเอาใบกะเพรา ใบแมงลัก ผักเสี้ยนผี กระชาย **กัญชา** พริกไทย หอมแดง หญ้าไซ เกลือสมุทร ลูกคัดเค้า ตำเอาน้ำสิ่งละทะนาน น้ำมันงา*

ยาน้ำมันสนั่นไตรภพ

ทะนานหนึ่งหุงคงแต่น้ำมันเอา ลูกจันทน์ กระวาน กานพลู เทียนดำ เทียนขาว การบูร สิ่งละ ๑ สลึง บดปรุงลงในน้ำมัน จึ่งเอามาทาท้องรีดเสียให้ได้ ๓ วัน ก่อนแล้วจึ่งกินน้ำมันนี้ ๓ วัน หายดีนัก น้ำมันชื่อ สนั่นไตรภพ ครอบดานทุกประการ ฯ"

สูตรตำรับยา ประกอบด้วยตัวยา ๑๗ ชนิด รวมน้ำหนัก ๗ ส่วน

หมายเหตุ ในตำราของขุนนิทเทสสุขกิจ ยาน้ำมันสนั่นไตรภพ มีขิง ๑ กิโลกรัม (น้ำหนักสด)

สรรพคุณ แก้กล่อนกษัยทั้งปวง ครอบดานทุกประการ

รูปแบบยา ยาน้ำมัน (หุงให้คงแต่น้ำมัน)

หน้า ๕

ยาน้ำมันสนั่นไตรภพ

ตัวยา	น้ำหนักยา
ใบกะเพรา	๑ กิโลกรัม (น้ำหนักตัวยาสด)
ใบแมงลัก	๑ กิโลกรัม (น้ำหนักตัวยาสด)
ผักเสี้ยนผี	๑ กิโลกรัม (น้ำหนักตัวยาสด)
กระชาย	๑ กิโลกรัม (น้ำหนักตัวยาสด)
กัญชา	๑ กิโลกรัม (น้ำหนักตัวยาสด)
พริกไทย	๑ กิโลกรัม (น้ำหนักตัวยาสด)
หอมแดง	๑ กิโลกรัม (น้ำหนักตัวยาสด)
หญ้าไทร	๑ กิโลกรัม (น้ำหนักตัวยาสด)
เกลือสมุทร	๑ กิโลกรัม
ลูกคัดเค้า	๑ กิโลกรัม (น้ำหนักตัวยาสด)

ตัวยา	น้ำหนักยา
ลูกจันทน์	๑ สลึง
กระวาน	๑ สลึง
กานพลู	๑ สลึง
เทียนดำ	๑ สลึง
เทียนขาว	๑ สลึง
การบูร	๑ สลึง
น้ำมันงา	๑ ทะนาน

- ประกอบด้วยตัวยา ๑๗ ชนิด
  - ตำรับนี้มีกัญชา ๑ ใน ๑๐ ส่วน หรือประมาณร้อยละ ๑๐ เท่ากันกับยาอื่น จึงเป็นตัวยาหลัก
- แก้กระษัยเหล็ก แก้ดานทุกประเภท แก้อาการที่หัวเหน่าท้องน้อยแข็งเกร็งเวลาขยับแล้วปวด เป็นมากจะเจ็บตึงถึงยอดอก กินอาหารไม่ได้
- Pelvic peritonitis: Chronic disease with peritonitis, Pelvic CA with carcinomatosis peritonei

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

- กระษัย
  - เป็นกลุ่มโรคที่เป็นเรื้อรังเป็นเวลานานจนทำให้กินอาหารไม่ได้นอนไม่หลับแล้วทำให้ร่างกายทรุดโทรมผอมเหลืองซูบซีด ส่วนใหญ่เป็นอุปาติกะโรค (โรคที่เกิดขึ้นมาเองโดยไม่ทราบสาเหตุ)
- กษัยเหล็ก
  - มีอาการปวดในอุ้งเชิงกรานคล้ายการอักเสบของเยื่อบุภายในช่องท้องบริเวณอุ้งเชิงกราน (Pelvic peritonitis) ทำให้มีอาการปวดมากโดยเฉพาะเวลาขยับเคลื่อนไหวร่างกาย (Tender & Rebound tender)
  - หน้าท้องบริเวณท้องน้อยมีอาการแข็งเกร็ง (Rigidity) เป็นอาการที่เรื้อรังแล้วกำเริบมากขึ้นจนมีอาการอักเสบของเยื่อบุภายในช่องท้องที่อื่นด้วย (Generalized peritonitis) จึงทำให้ "ครั้นแก่เข้าแข็งลามขึ้นไปถึงยอดอก"
  - อาการเข้ากันได้กับโรคเนื้องอกเนื้อร้ายของอวัยวะบริเวณนี้ เช่น รังไข่ มดลูก ปากมดลูก ต่อมลูกหมาก หรืออาจจะเกิดเนื้อร้ายจากที่อื่นแล้วกระจายลุกลามมาบริเวณนี้ก่อนแล้วจึงกระจายทั่วไปในช่องท้อง

น้ำมันสนั่นไตรภพ

ที่มาของตำรับยา ตำรายาศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

“สิทธิการิยะ จะกล่าวลักษณะกระษัยโรคอันบังเกิดขึ้นเป็นอุปปาติก คือกระษัยเหล็กนั้นเป็นคำรบ ๓ มีประเภทกระทำให้หน้าเหน่าและท้องน้อยนั้นแข็งดุจแผ่นศิลา และจะไหวตัวไปมาก็มิได้ ครั้นแก้เข้าแข็งลามขึ้นไปถึงยอดอก และให้บริโภคอาหารมิได้ให้ปวดขบดังจะขาดใจตาย

ขนานหนึ่งเอาใบกะเพรา ใบแมงลัก ใบเสี้ยนผี กระชาย กัญชา พริกไทย หอมแดง หญ้าไซ เกลือ ลูกคัดเค้า ตำเอาน้ำสิ่งละทะนาน น้ำมันงาทะนานหนึ่ง หุงคงแต่น้ำมัน เอาลูกจันทน์ ดอกจันทน์ กระวาน กานพลูเทียนดำ เทียนขาว การบูร สิ่งละ ๑ สลึง บดปรุงลงในน้ำมัน จึงเอามาทารีดเสียให้ได้ ๓ วัน ก่อน แล้วจึงกินน้ำมันนี้ ๓ วัน หายดีนัก น้ำมันชื่อ สนั่นไตรภพ ครอบดานทุกประการ ฯ

ยาน้ำมันสนั่นไตรภพ

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

ขนาดและวิธีการใช้ ใช้น้ำมันทารีดท้อง ๓ วันก่อน แล้วจึงรับประทานน้ำมัน ๓ วัน

ข้อมูลเพิ่มเติม - ตำรับนี้อยู่ในรายการตำรับยาแผนไทยแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช ๒๕๖๑

- เป็นตำรับหนึ่งที่ใช้ในโครงการวิจัยตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาเป็นส่วนประกอบ โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

เอกสารอ้างอิง โรงเรียนแพทย์แผนโบราณ. ตำรายาศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) พระนคร, พระบาทสมเด็จพระนั่ง

หน้า ๖

น้ำมันสนั่นไตรภพ

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลื
Department of Thai Traditional and Alternative Medicin

รูปแบบยา : ยาน้ำมัน (หุงให้คงแต่น้ำมัน)

สรรพคุณ : แก้กร่อนกษัยทั้งปวง ครอบดานทุกประการ

ขนาดและวิธีการใช้ : ใช้น้ำมันทารีดท้อง ๓ วันก่อน แล้วจึงรับประทาน ๓ วัน

สูตรตำรับยา ประกอบด้วยตำยา ๑๗ ชนิด รวมน้ำหนัก ๗ ส่วน

ลำดับที่	สมุนไพร	น้ำหนัก	การเตรียมยาก่อนปรุง
๑	ใบกะเพรา	๑ ทะนาน	- สับ เคล้าและเติมน้ำเล็กน้อย หมักไว้ จากนั้นนำไปโม่ในเครื่องโม่แป้ง ให้หยดลงในผ้า กรองแล้วบีบเอาน้ำออกมา - สับและใส่น้ำเล็กน้อยแล้วนำไปปั่น และคั่นน้ำออกมา - คั้นแยกกากโดยไม่ผสมน้ำ ใบกะเพรา ใบแมงลัก ใบเสี้ยนผี ที่สดใหม่สิ่งละ ๕ กก.หากรับมาไวแล้วทำจะได้น้ำประมาณ ๒.๕ ลิตร หากรับมาช้าจะได้นำ ๑.๕ ลิตร หากเหลือแล้วแช่แข็งไว้
๒	ใบแมงลัก	๑ ทะนาน	
๓	ใบเสี้ยนผี	๑ ทะนาน	

ลำดับที่	สมุนไพร	น้ำหนัก	การเตรียมยาก่อนปรุง
๔	กระชาย	๑ ทะนาน	กระชายจะใช้หัว ๒ กก. ราก ๒ กก. คั้นโดยเครื่องคั้นแยกกาก
๕	กัญชา	๑ ทะนาน	ใบกัญชา คั้นโดยเครื่องคั้นข้าวสาลี
๖	พริกไทย	๑ ทะนาน	คั้นน้ำจากพริกไทยอ่อน โดยใช้เครื่องคั้นแยกกาก
๗	หอมแดง	๑ ทะนาน	หอมแดง(หอมแกง) คั้นโดยเครื่องคั้นแยกกาก
๘	หญ้าไซ	๑ ทะนาน	หญ้าไซ ประมาณ ๔ กก. คั้นโดยเครื่องคั้นแยกกาก จะได้น้ำประมาณ ๑.๕ ลิตร
๙	ลูกคัดเค้า	๑ ทะนาน	ลูกคัดเค้าหากหาไม่ได้ นำลูกคัดเค้าแห้งไปแช่น้ำให้พองเต็มที่ จากนั้นคั้นโดยเครื่องคั้นแยกกาก

ลำดับที่	สมุนไพร	น้ำหนัก	การเตรียมยาก่อนปรุง
๑๐	เกลือ	๑ ทะนาน	
๑๑	น้ำมันงา	๑ ทะนาน	
๑๒	ลูกจันทน์	๑ สลึง	
๑๓	ดอกจันทน์	๑ สลึง	
๑๔	กระวาน	๑ สลึง	
๑๕	กานพลู	๑ สลึง	
๑๖	เทียนดำ	๑ สลึง	
๑๗	เทียนขาว	๑ สลึง	
๑๘	การบูร	๑ สลึง	
๑๙	ขิง	๑ สลึง	ขิง คั้นโดยเครื่องคั้นแยกกาก (สูตรอาจารย์เนตรดาว)

ลำดับขั้นตอนการปรุง

- ผสมน้ำใบกะเพรา ใบแมงลัก ใบเสี้ยนผี กระชาย กัญชา พริกไทย หอมแดง หญ้าไซ เกลือ ลูกคัดเค้า สิ่งละ ๑ ทะนาน และใส่น้ำมันงา ๑ ทะนาน เคี่ยวจนข้น แล้วช้อนเอาแต่น้ำมันออกมา อย่าให้ติดน้ำขึ้นมาเพราะยาจะเสียได้ เคี่ยวข้ามคืน ตักกับน้ำและน้ำมันใส่ถุง แช่เย็น เมื่อไขมันกับน้ำแยกกันชัดเจนแล้วแยกส่วนที่เป็นน้ำมันที่ลอยอยู่ส่วนบนออกมา

- นำลูกจันทน์ ดอกจันทน์ กระวาน กานพลู เทียนดำ เทียนขาว บุพอแตก ใส่หม้อเคี่ยวกับน้ำมันโดยใช้ไฟอ่อนถึงปานกลาง จะขึ้นฟองฟู เมื่อฟูมากๆจนฟองยุบตัวลงหรือฟองละเอียดมากๆ ถือว่าใช้ได้แล้วให้เตรียมกรองยา

- ใส่การบูรในภาชนะแล้วเทน้ำมันที่เคี่ยวลงในภาชนะนั้น กรองโดยใช้ผ้ากรองสี (หากใช้ผ้าขาวบางกรองจะเสียน้ำมันไปกับผ้ามาก) หลังจากนั้นคนจนการบูรละลาย พักยาให้เย็น แล้วกรอกใส่ขวดเก็บไว้

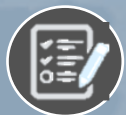
หมายเหตุ : ในตำราของขุนนิทเทสสุขกิจ ยาน้ำมันสนั่นไตร มีขิง ๑ กิโลกรัม (น้ำหนักสด)

Kan -Ja (by DTAM)

1

ขนาดและวิธีการใช้ของอ.เนตรดาว

การเริ่มใช้น้ำมันสนั่นไตรภพจะเริ่มจาก **การทาก่อน ๓ วัน รับประทาน ๑ วัน ต่อจากนั้นให้ทา ๓ วัน รับประทาน ๒ วัน และสุดท้ายจึงทา ๓ วัน รับประทาน ๓ วัน**

เพื่อประเมินอาการตอบสนองของผู้ป่วยต่อการใช้ยา หากผู้ป่วยรับกับยาได้ดี (สังเกตจากผู้ป่วยช่องท้องยุบและถ่ายออกมาเป็นสีเขียว) ให้ใช้วิธีการทาวันละ ๑ ครั้ง ตอนเย็น และรับประทาน ๑ ครั้ง ตอนเช้า

ขนาดและวิธีการใช้ของอ.เนตรดาว

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

วิธีการทา : ใช้น้ำนันขนาดประมาณ ๑๐ บาท ทารีดหน้าท้องโค้งตามระบบลำไส้ใหญ่(หมุนตามเข็มนาฬิกาเข้าหาสะดือ) รีดจนน้ำมันซึมลงท้องคนไข้และมือของหมอ โดยใช้ในกาลสมุฏฐานวาตะและเสมหะมาเจือ (เวลาประมาณ ๑๗.๐๐-๑๘.๐๐ น.) หลังจากใช้วันแรก ผู้ป่วยหลายท่านจะถ่ายอุจจาระสีเขียว

วิธีการรับประทาน : รับประทานครั้งละ ๕ หยดและดื่มน้ำอุ่นตาม รับประทานเช้าและก่อนนอน

วิธีการเก็บรักษา : เก็บไว้ในอุณหภูมิห้องได้นาน ๑ ปี กลิ่นจะเปลี่ยนแต่สรรพคุณเหมือนเดิม ระวังไม่ให้โดนน้ำและแสงแดด เพราะยาจะเสียโดยจะขึ้นเป็นคราบสีขาวเล็กๆ

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

ยาไพสาลี

ยาไพสาลี

ที่มาของตำรับยา อายุรเวทศึกษา (ขุนนิทเทสสุขกิจ) เล่ม ๒ (๑)

"๒๑๓๕. ยา ไพสาลี ว่า พระพุทธเจ้า ทรงให้พระอานนท์ทำแจกเป็นทาน เอาลูกจันทน์ ดอกจันทน์ สิ่งละ ๑ สลึง กระวาน ๑ สลึง ๑ เฟื้อง กานพลู ๒ สลึง ดีปลี ๒ สลึง ๑ เฟื้อง ลูกพิลังกาสา ๓ สลึง ว่านน้ำ ๓ สลึง ๑ เฟื้อง เกลือสินเธาว์ ๑ บาท เทียนดำ ๑ เฟื้อง เทียนเยาวพาณี ๖ สลึง ๑ เฟื้อง การบูร ๗ สลึง สมอเทศ ๗ สลึง ๑ เฟื้อง เทียนข้าวเปลือก ๖ สลึง สมอไทย ๒ บาท สมอพิเภก ๒ บาท ๑ เฟื้อง โกฐสอ ๕ สลึง โกฐเขมา ๕ สลึง ๑ เฟื้อง บุกรอ ๗ สลึง ขิง

หน้า ๘

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

ยาไพสาลี

แห้ง ๑๐ สลึง ๑ เฟื้อง เจตมูลเพลิง ๗ สลึง หัสคุณเทศ ๕ บาท **กัญชา** ๓๐ บาท พริกไทยร่อน ๖๐ บาท ยาทั้งนี้ทำเป็นผงละลายน้ำผึ้งน้ำอ้อยแดง น้ำนมโคก็ได้ กิน หนัก ๑ สลึง กิน ๓ เวลา แก้สารพัดโรค ไส้เลื่อนกล่อน หืดไอ กุษฐัง เสมหะ ตามืด ตาฟาง หูหนวก หูตึง ลมสติมักหลงลืม เจ็บตะโพก จุกเสียด ลมสลักอก ขี้เรื้อน คุดทะราด เป็นฝีในเพดานและลำคอ ลมมักให้หาวเรอ ให้รากสะอึก ลมสะแกเวียน นอนไม่หลับ ให้ง่วงเหงาหาวนอน ลมปวดมวนในท้อง เป็นป้างเป็นจุกผามม้ามย้อย หงอย เพ้อ พูดมิชัด (คล้ายอภัยสาลี ขนาน ๑๘๓๒)"

ยาไพสาลี

สูตรตำรับยา ประกอบด้วยตัวยา ๒๓ ชนิด รวมน้ำหนัก ๑๒๑ บาท ๑ สลึง ๑ เฟื้อง

สรรพคุณ แก้สารพัดโรค ไส้เลื่อนกล่อน หืดไอ กุษฐัง เสมหะ ตามืด ตาฟาง หูหนวก หูตึง ลมสติมักหลงลืม เจ็บตะโพก จุกเสียด ลมสลักอก ขี้เรื้อน คุดทะราด เป็นฝีในเพดานและลำคอ ลมมักให้หาวเรอ ให้รากสะอึก ลมสะแกเวียน นอนไม่หลับ ให้ง่วงเหงาหาวนอน ลมปวดมวนในท้อง เป็นป้างเป็นจุกผามม้ามย้อย หงอย เพ้อ พูดมิชัด

รูปแบบยา ยาผง

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

ยาไพสาลี

ขนาดและวิธีการใช้ รับประทานครั้งละ ๑ สลึง กิน ๓ เวลา ละลายน้ำผึ้ง น้ำอ้อยแดง น้ำนมโคก็ได้

ข้อมูลเพิ่มเติม - **ป้าง** น. อาการม้ามโต มักเกิดในเด็ก อาจเกิดจากสาเหตุต่างๆ ได้หลายอย่าง เช่น ไข้จับสั่นเรื้อรัง โรคทาลัสซีเมีย ผู้ป่วยมักมีไข้ฉุมเครือเรื้อรังร่วมด้วย จึงมักเรียก ไข้ป้าง. (๒)

- **ลมสะแกเวียน** น. ลมวิงเวียน (*ความเห็นของอาจารย์แพทย์แผนไทย*)

เอกสารอ้างอิง

ยาอไภยสาลี

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

ยาอไภยสาลี

ที่มาของตำรับยา เวชศึกษา แพทย์ศาสตร์สังเขป เล่ม ๑, ๒, ๓ พระยาพิศณุประสารทเวช ร.ศ. ๑๒๗

"ยาอไภยสาลี เอาลูกจัน ๑ สลึง ดอกจัน ๒ สลึง ลูกกระวาน ๓ สลึง กานพลู ๑ บาท ลูกพิลังกาสา ๑ บาท ๒ สลึง ว่านน้ำ ๑ บาท ๓ สลึง โกฐสอ ๒ บาท โกฐเขมา ๒ บาท ๑ สลึง เทียนเข้าเปลือก ๒ บาท ๒ สลึง เทียนแดง ๒ บาท ๓ สลึง เทียนขาว ๒ บาท เทียนตาตั๊กแตน ๒ บาท ๑ สลึง เจตมูลเพลิง ๓ บาท สมอไทย ๓ บาท ๑ สลึง สมอเทศ ๓ บาท ๑ สลึง หัวบุกรอ ๓ บาท ๓

ยาอไภยสาลี

สลึง สหัศคุณเทศ ๑ ตำลึง ๒ บาท จันทน์เทศ ๑ ตำลึง ***กัญชา*** *๓ บาท ๓ สลึง พริกล่อน ๑ ตำลึง กินเช้าเย็นทุกวัน แก้สารพัดลม ๘๐ จำพวก แก้โลหิต ๒๐ จำพวก แก้ริดสีดวง ๒๐ จำพวก ยานี้กินได้ ๓ เดือน หายโรคาพยาธิมิได้มีเลย ยาอายุวัฒนะทั้งเกิดปัญญารู้หลักนักปราชญ์มากกว่าคนทั้งปวง ถ้าผู้ใดพบให้ทำกินวิเศษนัก ใครกินยานี้ดุจยาทิพย์นั้นแล ฯ"*

สูตรตำรับยา ประกอบด้วยตัวยา ๒๐ ชนิด รวมน้ำหนัก ๕๐ บาท ๒ สลึง

สรรพคุณ แก้สารพัดลม ๘๐ จำพวก แก้โลหิต ๒๐ จำพวก แก้ริดสีดวง ๒๐ จำพวก

รูปแบบยา ยาผง

ยาอไภยสาลี

ตัวยา	น้ำหนักยา
ลูกจันทน์	๑ สลึง
ดอกจันทน์	๒ สลึง
กระวาน	๓ สลึง
กานพลู	๑ บาท
พิลังกาสา	๑ บาท ๒ สลึง
ว่านน้ำ	๑ บาท ๓ สลึง
โกฐสอ	๒ บาท
โกฐเขมา	๒ บาท ๑ สลึง
เทียนข้าวเปลือก	๒ บาท ๒ สลึง
เทียนแดง	๒ บาท ๓ สลึง
เทียนขาว	๒ บาท

ตัวยา	น้ำหนักยา
เทียนตาตั๊กแตน	๒ บาท ๑ สลึง
เจตมูลเพลิง	๓ บาท
สมอไทย	๓ บาท ๑ สลึง
สมอเทศ	๓ บาท ๑ สลึง
บุกรอ	๓ บาท ๓ สลึง
สหัศคุณเทศ	๑ ตำลึง ๒ บาท
แก่นจันทน์เทศ	๑ ตำลึง
กัญชา	๓ บาท ๓ สลึง
พริกไทยล่อน	๑ ตำลึง

ขนาดและวิธีการใช้ รับประทาน วันละ ๒ ครั้ง เช้า – เย็น

- พริกไทยเป็นตัวยาหลัก ตำรับยาร้อนช่วยการทำงานของระบบประสาทและการกระจายเลือด
- กัญชาเป็นตัวยารองที่ช่วยเรื่องจิตใจและช่วยเจริญอาหาร

ชื่อยา/ตำรับ	โรค/อาการ
1. ศุขไสยาศน์	-นอนไม่หลับ
	-เบื่ออาหาร
2. ทำลายพระสุเมรุ	-อัมพฤกษ์
	-อัมพาต
	-ชา
3. แก้ลมแก้เส้น	- ลมปลายปัตคาต สัญญาณ 1, 3, 4 และ5
	- อัมพฤกษ์
	- ลมจับโปงแห้ง (ข้อเข่าเสื่อม)

อัคคินีวคณะ	ยังไม่มีการสั่งการรักษา
ไพสาลี	ยังไม่มีการสั่งการรักษา

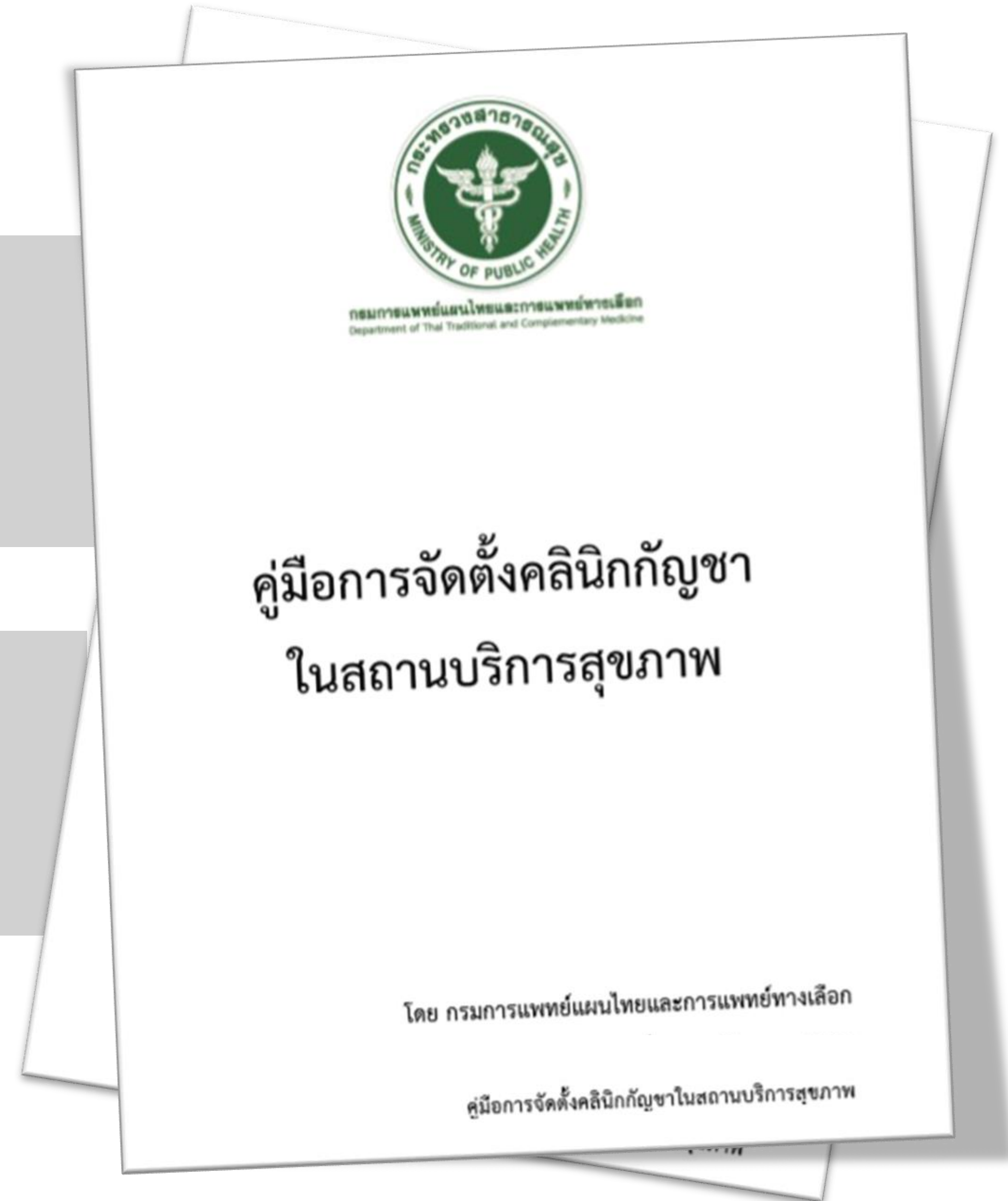

ชื่อยา/ตำรับ	โรค/อาการ
4. ริดสีดวงทวารและโรคผิวหนัง	-เรื้อนกวาง (สะเก็ดเงิน)
	-ริดสีดวงทวารหนัก
	-ตะโจพิการ (ผื่นผิวหนังด้านนอก)
5.อัมฤตย์โอสถ	-ลมปลายปัตคาต สัญญาณ 1, 3, 4 และ5
6.อไภยสาลี	-ปับผาสังพิการ (มะเร็งปอด และมะเร็งที่แพร่กระจายมาปอด)
	-โรคภูมิแพ้
7. ไฟอาวุธ	-ยกนังพิการ (มะเร็งตับและมะเร็งที่แพร่กระจายมาที่ตับ)

คู่มือการจัดตั้งคลินิกกัญชาในสถานบริการสุขภาพ

กระบวนการจัดตั้งคลินิกกัญชา
ทางการแพทย์แผนไทย

แนวเวชปฏิบัติการใช้ตำรับยา
แผนไทยที่มีกัญชาเป็นส่วนผสม

การจัดบริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทย

การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงบริการ ด้วยเทคโนโลยีดิจิตอล

ขั้นตอนและกระบวนการให้บริการ

ผู้ป่วย

ยังไม่ได้ลงทะเบียน

ลงทะเบียน

กรณีผู้ป่วยรายใหม่ที่ยังไม่ได้ลงทะเบียน
ผ่าน App./มาไม่ตรงนัด

ลงทะเบียนแล้ว

เวชระเบียน
ลงระบบข้อมูล/ทำประวัติผู้ป่วย/Check in

คัดแยกคิว

คัดกรอง
โดยทีมสหวิชาชีพ

ลงข้อมูล/ลงระบบ
สปสช HPVC,C-moph,
Red Cap

ตรวจวินิจฉัย/สั่งการรักษา
โดยแพทย์/แพทย์แผนไทย/แพทย์แผนไทยประยุกต์

ชำระเงิน

รับยา

คลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทย
(1)

↓

ผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคที่สามารถรักษา
ด้วยตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสมอยู่/น้ำมันกัญชาทางการแพทย์แผนไทย

↓

ผ่านเกณฑ์การคัดกรอง
(2,3,4,5)

ไม่ใช่ → แพทย์แผนปัจจุบัน

ใช่ ↓

- ซักประวัติ (6)
- การตรวจประเมินทางการแพทย์แผนไทย (7)
- การตรวจทางห้องปฏิบัติการ (8)

↓

ลงนามในใบยินยอมด้วยความสมัครใจ
(Informed Consent Form)

↓

พิจารณาจ่ายตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสมอยู่/น้ำมัน
กัญชาทางการแพทย์แผนไทย
(15)

↓

รับตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสมอยู่/น้ำมันกัญชาทาง
การแพทย์แผนไทย

↓

นัดติดตามอาการต่อเนื่อง/อาการไม่พึงประสงค์
(16)

Incrusion Criteria

1. เป็นผู้ที่มีอาการหรือเป็นโรคที่เข้าเกณฑ์ตามแนวเวชปฏิบัติในการเข้ารับการรักษาด้วยตำรับยาฯ
2. ภาวะที่แพทย์/แพทย์แผนไทย/แพทย์แผนไทยประยุกต์ เห็นสมควรได้รับการรักษาด้วยตำรับยาฯ
3. ผู้ป่วยมีสัญญาณชีพและอาการทางคลินิกคงที่ (Vital Sign Stable & Clinically Stable)
4. มีการรับรู้และสติสัมปชัญญะดี สามารถสื่อความหมายเข้าใจ

Excrusion Criteria

1. ผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้กัญชาและส่วนประกอบอื่นๆ ในตำรับยาฯ
2. ผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการวินิจฉัยตรงตามอาการหรือโรคตามแนวเวชปฏิบัติการใช้ตำรับยาฯ
3. ผู้ป่วยโรคเรื้อรังขั้นรุนแรงหรือไม่สามารถคุมอาการได้
4. ผู้ป่วยที่มีภาวะ การทำงานของตับและไตผิดปกติ
5. ผู้ป่วยมีภาวะทางคลินิกอื่น ซึ่งแพทย์เห็นว่าจะเป็นอันตรายต่อผู้ป่วย
6. อยู่ในระหว่างการตั้งครรภ์/ให้นมบุตร
7. ผู้ป่วยโรคติดต่อร้ายแรง หรือโรคติดเชื้อระยะแพร่กระจาย
8. ผู้ป่วยที่เป็นจิตเวช
9. ผู้ป่วยที่ติดสารเสพติด

การประเมินผลและการติดตามผล

ประเมินอาการทางคลินิก ดังนี้

- การประเมิน Pain Score
- การประเมิน PPS สำหรับผู้ป่วยแบบประคับประคอง
- การประเมิน ESAS สำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้าย 9 อาการ
- การประเมิน EQ-5D-5L สำหรับผู้ป่วยทั่วไป 5 ด้าน
- การประเมิน PSQI สำหรับผู้ป่วยอาการนอนไม่หลับ

Edmonton Symptom Assessment System:
(revised version) (ESAS-R)

Please circle the number that best describes how you feel NOW:

No Pain	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Worst Possible Pain
No Tiredness (Tiredness = lack of energy)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Worst Possible Tiredness
No Drowsiness (Drowsiness = feeling sleepy)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Worst Possible Drowsiness
No Nausea	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Worst Possible Nausea
No Lack of Appetite	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Worst Possible Lack of Appetite
No Shortness of Breath	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Worst Possible Shortness of Breath
No Depression (Depression = feeling sad)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Worst Possible Depression
No Anxiety (Anxiety = feeling nervous)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Worst Possible Anxiety
Best Wellbeing (Wellbeing = how you feel overall)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Worst Possible Wellbeing
No ________ Other Problem (for example constipation)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Worst Possible ________

Patient's Name ____________________

Date ____________ Time ____________

Completed by (check one):
- ☐ Patient
- ☐ Family caregiver
- ☐ Health care professional caregiver
- ☐ Caregiver-assisted

ปรับการรักษา

- มีการปรับจ่ายยาสมุนไพรตำรับต่างๆ
- ปรับการทาหัตถการอื่นๆ ตามความเหมาะสม อาทิ การนวด ประคบ พอก หรือ แช่สมุนไพร เป็นต้น

THANK YOU FOR YOUR ATTENTION

THANK YOU

